

KOČKA MUZEJNÍ

Časopis Regionálního muzea v Jílovém u Prahy

■ ročník III / číslo 1

■ ÚNOR 2025

■ www.muzeumjilove.cz

**NOVINKY
V EXPOZICI
ORA ET LABORA**

**ŽIVOT
STŘEDOVĚKÉHO
HORNÍKA**

**STOLETÍ
POSÁZAVSKÉ
STEZKY**

**ZAKLADATEL
MUZEA
LEOPOLD ČIHÁK**

Muzejní akademie si dá v roce 2025 pauzu

Milí přátelé Muzejní akademie, s lítostí Vám musíme oznámit, že v příštím roce, tedy v roce 2025, se oblíbené přednášky Muzejní akademie nebudou konat. Důvodem je rozsáhlá rekonstrukce části našeho muzea a konírny, která si vyžádá větší organizační změny. Velmi nás mrzí, že se po osmi letech pravidelných setkávání musíme na rok odmlčet, ale věříme, že se na nás nezlobíte. Již nyní se těšíme, až Vás opět přivítáme v roce 2026, a to v nových, modernizovaných prostorách, které poskytnou ještě lepší zázemí pro naše přednášky a další akce. Dobrou zprávou však je, že i přes toto omezení pro vás chystáme řadu menších, individuálních přednášek na zajímavá témata. Sledujte proto náš program na webu a sociálních sítích, aby Vám nic neuniklo! Děkujeme Vám za Vaši přízeň a trpělivost.

I já mám svou sociální síť!

Ahoj, milí přátelé! Já jsem Fifinka, kočka muzejní, a zvu Vás na svůj fantastický instagramový profil! Přijďte se podívat na mé dobrodružství mezi uměním a tajemnými výstavami. Jsem opravdu velmi zvědavá kočka, a tak nezůstávám jen u lenošení v kreslíkách – místo toho se vkrádám do každého kouta muzea a pozoruji každý detail. Na mém profilu uvidíte nejen krásné fotky z muzejního světa, ale i spoustu mých vtipných komentářů a zajímavých historek z každodenního života kočky, která ví, jak si užívat luxusní prostředí. Ráda Vás vezmu na procházky po chodbách plných exponátů, maleb a tajemných zákoutí. Sledování mě je zážitek, který Vás dostane, slibuji! Pokud máte rádi krásu, umění a kočičí hravost, tak jsem přesně ta kočka, kterou hledáte. Takže, co říkáte? Připojte se ke mně na [@kocka_muzejni](#) a společně objevujeme tajemství světa, který se skrývá za každým exponátem!

Až po střechu naplněné Vánoční předvádění

Na Vánoční předvádění Vás do našeho cukrovím provoněného muzea přišlo celkem 1387

a my Vám – vážení návštěvníci – moc děkujeme za důvěru. Vámi obležené stánky s nabídkou cukroví, kávy, medu, překrásné tradiční keramiky, perníčků, šperků, adventních věnců, knížek, bylinek, dřevěných hraček, svíček a celé dlouhé řady dalších výrobků navozující atmosféru Vánoc nám byly velkou odměnou.

Zveme na dubnové Velikonoční předvádění

Přijměte pozvání na tradiční Velikonoční předvádění, které se uskuteční v sobotu 12. dubna 2025 od 9:00. Z důvodu rekonstrukce části muzea se letos bude konat v menší míře, ale přesto nebude chybět plnění pomlázek, pečené horké jídáše, zdobení kraslic různou technikou, zdobení a prodej velikonočních perníčků, prodej masťů, osvěžujících olejíčků a voňavých mýdel z bylinek. A samozřejmě i výroba a prodej velikonočních předmětů a oblíbené dílničky pro děti.

INFORMAČNÍ CENTRUM ☎ +420 241 950 791 ✉ pokladna@muzeumjilove.cz

- předprodej vstupenek na představení a akce pořádané Regionálním muzeem
- informace o pamětihodnostech, přírodních zajímavostech, turistických cílech regionu a jízdních řádech
- informace o ubytování a stravování
- kulturní a sportovní přehledy
- turistické propagační materiály, razítka do turistických zápisníků
- nabídka pohlednic, map, místních i regionálních průvodců a publikací
- dárkové a upomínkové předměty z Jílového

Muzeum a informační centrum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátkem)
ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hodin ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hodin

OBSAH

MUZEJNÍ STRÍPKY	2
SLOVO ŘEDITELKY	3
OBJEVTE TAJEMSTVÍ BENEDIKTÍNSKÉHO KLÁŠTERA	4
ORA ET LABORA II.	6
ŽIVOT STŘEDOVĚKÉHO HORNÍKA	8
MUZEUM PROCHÁZÍ REKONSTRUKCÍ	10
DIGITALIZACE KRONIK SE ROZŠIŘUJE	11
JOSEF RÖSSLER OŘOVSKÝ	12
ZAKLADATEL MUZEA LEOPOLD ČIHÁK	14
KULTURA VARNA, NEJSTARŠÍ „ZLATÁ CIVILIZACE“ LIDSTVA	16
NÁVŠTĚVNÍ KNIHA	19
DÁMY A PÁNOVÉ, NECHŤ ZAPOČNE PLESOVÁ SEZÓNA	20
MEDAILONKY: HANKA A KATKA	21
BOHUSLAVA DOSTÁLOVÁ: MUZEJNICE TĚLEM I DUŠÍ	22
KULTURNÍ TIP MUZEJNÍKA	24
PŘÍBĚH JOE HAZARDA OD ZLATÉ ŘEKY	25
STOLETÍ POSÁZAVSKÉ STEZKY	26
KNIHY NEJEN PRO KOČKU	28

ADRESA REDAKCE A VYDAVATELE:

REGIONÁLNÍ MUZEUM
V JÍLOVÉM U PRAHY

Masarykovo náměstí 16
254 01 Jílové u Prahy
☎ +420 241 950 791

✉ info@muzeumjilove.cz
www.muzeumjilove.cz

Kontakt do redakce:

✉ kocka@muzeumjilove.cz

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy

Příspěvková organizace
Středočeského kraje

Středočeský kraj

možná zní tvrdě, ale je to pravda – jsou to právě oni, kdo Vás v muzeu přivítají jako první a svým výkladem rozhodnou, zda od nás odejdete nadšení nebo zklamaní.

Určitě Vás také zaujme článek o **Josefu Rösslerovi-Ořovském** – muži mnoha talentů, kterého lze s trochou nadsázky označit za dalšího českého **Cimrmana**. Přestože jeho jméno není dnes tolik známé, rozhodně stojí za připomenutí.

A protože Kočka muzejní by nebyla kompletní bez naší kočičí patronky, Fifinky, můžete sledovat její příběhy a dobrodružství také na Instagramu.

Přeji Vám **příjemné čtení** i krásné dny a děkuji za Vaši přízeň!

Šárka Juřinová

KOČKA MUZEJNÍ v mobilu a počítači

V případě zájmu o zaslání e-verze časopisu napište na redakční mail kocka@muzeumjilove.cz, ve zprávě stačí uvést pouze název časopisu a Vaše jméno (další údaje nejsou potřeba). A hned po vydání každého nového čísla Vám bude zdarma poslán e-výtisk Kočky muzejní.

Předchozí číslo se rozeslalo na **3 368** mailových adres a další těžko odhadnutelný počet Koček preposlali dál mnozí z Vás, za což moc děkujeme!

KOČKA MUZEJNÍ Č. 1/2025

Vedoucí redakce: PhDr. Šárka Juřinová (ŠJ)

Šéfredaktor: Michael Antony (MAT)

Grafická úprava: Kateřina Tomášková

Korektura textů: Bc. Hana Smolová

Spolupracovali: RNDr. Josef Laštovička, Ph.D., Ing. Zbyněk Šimůnek, Akad. arch. Michal Dostál, PhDr. Petr Juřina, Ph.D., Veronika Stejskalová, DiS., Marcela Budská, Galina Breburdová, Mgr. Veronika Kucrová Stachurová, Ph.D.

Foto na titulní straně: Vizualizace benediktinského kláštera na Ostrově u Davle, expozice Ora et labora.

Povoleno Ministerstvem kultury ČR, MK ČR E 24544

Uzávěrka dalšího čísla je 20. dubna 2025

NEPRODEJNÉ!

DISTRIBUCE TIŠTĚNÝCH VÝTIŠKŮ

Tištěný časopis je k dispozici zdarma v Informačním centru, nacházejícím se v prostorách Regionálního muzea, a v sezoně od května do října i v pokladnách stol sv. Antonína Paduánského a Halíře.

STARŠÍ ČÍSLA KE STAŽENÍ

Všechny dosud vyšlé KOČKY MUZEJNÍ si můžete stáhnout na webových stránkách našeho muzea a najdete je hned na úvodní straně webu.

Objevte tajemství benediktinského kláštera na Ostrově u Davle

Pohled na pozůstatky kláštera na Ostrově u Davle. Pohled ze Sekanky.

Rekonstrukce klášterního skriptoria.

Pod heslem mnišského řádu benediktinů „**Ora et labora**“, tedy „Modli se a pracuj“, vznikla v našem muzeu v roce 2016 stálá expozice, jejímž cílem je seznámit veřejnost s historií benediktinského kláštera Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově u Davle a nejstarší historií Jílovska. Projekt byl financovaný z grantového daru společnosti Mitsubishi Corporation, Středočeského kraje a Ministerstva kultury ČR. Autory expozice jsou Jan Vizner, Šárka Juřinová a další.

Návštěvník se v expozici seznámí s historií kláštera i řádu sv. Benedikta, s významnými rukopisy, které vznikaly v klášterním skriptoriu, a také se stavebními podobami ostrovského konventu. Ty jsou návštěvníkům předvedeny formou 3D projekce jako krátká pomyslná návštěva kláštera v jeho jednotlivých vývojových etapách. Virtuální informace doplňují originální archeologické nálezy, architektonické zlomky z Ostrovského kláštera, kostra jednoho z ostrovských mnichů a další. Speciální pozornost je upřena na dlaždice, které byly vyráběny

v dílně ostrovského kláštera a patrně dováženy i na jiná místa v Čechách a na Moravě. Fotografická a textová část pak seznamuje s archeologickými výzkumy těchto lokalit.

Další část expozice představuje reálné rekonstrukce možné podoby vnitřních prostor skriptoria (písařská a iluminátorská dílna) v románském klášteře a interiér středověkého venkovského domu (tzv. dýmná jizba). Díky těmto rekonstrukcím se návštěvníci mohou přenést do minulosti. Expozici doplňuje model části zaniklého sídliště na Sekance, který prezentuje jeho podobu i život všedního dne venkovského městečka. Toto sídliště městského typu bylo založeno Přemyslem Otakarem II. po polovině 13. století na skalnaté ostrožně nad soutokem Sázavy s Vltavou.

Závěr expozice je pak věnovaný dolování zlata ve středověku, kdy prosperita důlního podnikání přivedla do kraje další kolonisty. Archeologické výzkumy doložily existenci hornických osad ve 13. století v celém zlato-
nosném revíru. Jedna z těchto osad byla pro-

zkoumána na Turyni a na základě zjištěných výsledků bylo vytvořeno 3D video promítané v expozici.

Praktickou součástí expozice je naučná stezka ze Sekanky na Ostrov a ke kostelu sv. Kiliána, kde jsou na informačních panelech zmíněné památky představeny přímo v terénu.

Naučná stezka Ora et labora na trase Hradištko – Sekanka – Ostrov – Kilián

Naučná stezka doplňuje muzejní expozici Ora et labora, která prostřednictvím rekonstrukcí a archeologických nálezů představuje historii benediktinského kláštera na Ostrově u Davle a život ve středověkém městě Sekanka.

Garantem projektu Ora et labora je Národní muzeum, jeho partnery jsou Archeologický ústav AV ČR, Archaia o.p.s. – společnost pro ochranu historického dědictví, společnosti Mezi řekami, z.s. a Posázaví o.p.s. Projekt byl realizován s podporou společnosti Mitsubishi Corporation a Středočeského kraje.

Stezku tvoří deset informačních panelů, které slovem i obrazem seznamují návštěvníka s historickou podobou míst, na která přichází, s jejich dějinami a s výsledky archeologických průzkumů. Součástí každého panelu je velkoplošný snímek s vizualizací, který ukazuje, jaký pohled by se v tomto místě návštěvníkovi naskytl před staletími.

Prvních pět informačních panelů je umístěno přímo v místech zaniklého středověkého města Sekanka. Návštěvníci se jejich prostřednictvím seznámí s historií, životem i dramatickým zánikem sídla, s jeho podobou, vzhledem a účelem jednotlivých staveb, s archeologickými nálezy i s historií bádání v této lokalitě, jejíž průzkum stál u zrodu moderní archeologie středověku.

Šestý panel se nachází u cesty tesané ve skále. Touto cestou, která dala celé lokalitě nynější jméno „Sekanka“, lze sestoupit k soutoku Sázavy s Vltavou. Panel návštěvníka informuje o ostrožně nad soutokem jako důležitém komunikačním uzlu a o podobách cestování

ve středověku. Další tři panely jsou umístěny v areálu zaniklého kláštera Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově u Davle. Výpravnou formou představí stavebně historický vývoj celého areálu, seznámí s životem řeholní komunity a s jeho pravidly, s dějinami řádu sv. Benedikta a jeho významem v raném a vrcholném středověku a předvedou i literární činnost a díla, která na Ostrově vznikala. Obrazová část ukáže iluminace zdejších rukopisů, významné nálezy, náhrobky opatů uložené v lapidáriu Národního muzea a formou 3D vizualizací podobu kláštera v jednotlivých stavebních etapách. Poslední panel je umístěn u státní silnice poblíž kostela sv. Kiliána, významné církevní stavby složitějšího stavebního vývoje, která je jediná tohoto patrocina v celé České republice. Kromě těchto okolností panel připomene také historii městyse Davle a zdejší středověké latinské školy, která stávala u svatokiliánského kostela.

Stezka byla slavnostně otevřena 1. 4. 2016 za značného zájmu veřejnosti. Pro účastníky byla připravena lodní doprava na Ostrov, kde archeologové podali odborný výklad o historii a vývoji kláštera.

Koncem roku 2020 došlo k nemilé události. Jeden z informačních panelů naučné stezky byl neznámým pachatelem zničen. Tento druh vandalizmu je o to více zneklidňující, že ceduli někdo zcela záměrně odřízl pilou, následně ji rozřízl napůl a shodil ze svahu. Pachatel se na to tedy důkladně připravil, nebyl to typický čin rozdávaných účastníků večerní zábavy. Informační panel jsme obnovili a věříme, že se s ničím podobným již nesetkáme. Tímto prosíme všechny, aby byli ohleduplní k práci těch, kteří se snaží připomenout historické památky.

Nové horizonty expozice ORA ET LABORA

Pro návštěvníky chystáme několik inovativních projektů, které rozšíří možnosti prezentace a posunou muzejní zážitek do nové éry. Projekty zahrnují vytvoření aplikací pro rozšířenou realitu, revitalizaci turistických panelů a tvorbu historických vizualizací.

3D Modelování a rozšířená realita

V rámci projektu dojde k aktualizaci 3D modelu Ostrovského kláštera. Tento model bude brzy dostupný ve speciálně vyvinuté aplikaci pro mobilní zařízení a web, což umožní návštěvníkům prohlížet historické vizualizace a získávat hlubší porozumění historického významu kláštera. Aplikace bude obsahovat interaktivní panoramatické snímky, videa a historické texty.

Virtuální muzeum a historická videoprezentace

Další projekt se zaměří na vytvoření virtuálního muzea Ora et labora dostupného na našich webových stránkách muzea, kde si návštěvníci budou moci prohlédnout zaniklý Ostrovský klášter ve dvou historických obdobích. Prohlídka zahrne nejen exteriéry, ale i detailní interiéry kláštera, doplněné o architektonickou a archeologickou přesnost. Cílem je přiblížit návštěvníkům rozsah zaniklého klášterního komplexu a jeho význam v rámci středověké společnosti. Aplikace poskytne bohaté historické kontexty a dobovou atmosféru a zároveň využije nejmodernější technologie pro co nejvěrnější zážitek.

Revitalizace turistických panelů

V rámci projektu dojde k revitalizaci stávajících turistických panelů naučné stezky Ora et labora.

Nové panely budou obsahovat moderní grafické zpracování a nejnovější informace, včetně QR kódů pro snadný přístup k doplňkovým digitálním obsahům. Tato aktualizace umožní návštěvníkům lépe se orientovat v historii a získat bohatší informační obsah přímo na místě.

Tyto projekty slibují nejen oživení muzejních expozic, ale také poskytnou návštěvníkům

nové interaktivní způsoby, jak se ponořit do historie a kultury našeho regionu. Jsme nadšeni, že můžeme tyto technologie přivést do našeho muzea a doufáme, že to výrazně obohatí zážitek každého návštěvníka.

Podrobnější informace najdete v následujícím článku a v dalších číslech Kočky muzejní.

-ŠJ-

Naučná stezka Sekanka.

Ora et labora II.

Autoři: Josef Laštovička, Tomáš Palatý, Přemysl Štych, Šárka Juřinová, Jan Vizner, Marek Kulkovský, Martin Kaňurek

Rekonstrukce kláštera sv. Jana Křtitele na Ostrově a Sekanky.

Před více než osmi lety započaly práce vědeckého týmu EO4Landscape (Přírodovědecká fakulta UK) na tvorbě pokročilého realistického 3D modelu kláštera sv. Jana Křtitele na Ostrově. Model začal vznikat v rámci spolupráce s Regionálním muzeem v Jílovém u Prahy (tehdy pod záštitou Středočeského kraje a podporou grantu od Mitsubishi Corporation) v rámci projektu Ora et labora. „Základní virtuální kameny“ modelu položil tým

pod vedením Přemysla Štycha a jeho kolegů Pavla Kryshenyka, Tomáše Palatého a Josefa Laštovičky ve spolupráci s archeology z Regionálního muzea v Jílovém u Prahy – Janem Viznerem a Šárkou Juřinovou.

Modelacím předcházela detailní průzkum lokality. Klášterišťe a blízké okolí bylo detailně zmapováno i nafoceno. Proběhla také rešerše odborné literatury. Protože z kláštera zůstaly na Ostrově jen archeology odkryté základy, bylo nutné při virtuální rekonstrukci objektů vycházet z analogií, tedy v Čechách dochovaných obdobných staveb. Celý tým proto navštívil klášter v Milevsku, Jindřichově Hradci, Sázavě, Strakoncích a dále Emauzský klášter v Praze. Zásadním zdrojem informací pak bylo Lapidárium Národního muzea s dochovanými fragmenty z Ostrovského kláštera. Po domluvě byly z řady míst pořízeny obrazové záznamy, které posloužily zejména pro sběr textur pro tvorbu fotorealistických modelů a pro rekonstrukci freskové výzdoby křížové chodby a stěn baziliky.

Následně započalo samotné modelování. Nejprve byl vymodelován terén pomocí laserových leteckých dat. Je třeba konstatovat, že celé území prošlo značnou proměnou v čase. Z tohoto důvodu bylo využito nejen starých fotografií, ale i starých map. Cílem bylo vytvořit dobově věrnou rekonstrukci lokality před

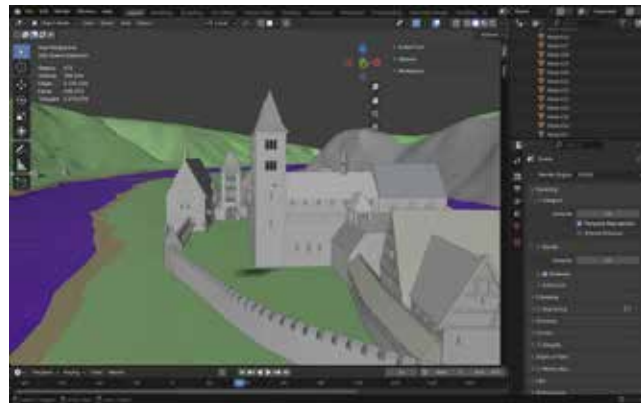
napuštěním přehradní nádrže Vrané nad Vltavou, jež způsobilo zvýšení hladin řek a zaplavení značné části původního ostrova i ostrohu. Finální rekonstrukci doplnila i radarová data od NASA, jež umožnila vytvořit zjednodušenou okolní krajinu.

Vedle modelace terénu pak probíhala rekonstrukce jednotlivých staveb. Velikosti a tvary půdorysů vycházely ze zaměření provedeného archeologickými výzkumy, na jehož základě byly vymodelovány jednotlivé domy, hradební zdi a další objekty kláštera a městečka na ostrohu nad ním v lokalitě na Sekance. Výška objektů byla na základě velikosti jejich půdorysu proporčně odvozena od výšek obdobných dochovaných objektů. Po modelacích následovala texturace a umístění jednotlivých objektů do terénu.

Po téměř třech letech se podařilo vytvořit základní rekonstrukci klášterišťe a blízkého okolí ve dvou historických fázích – 13. a 14. stol. Tehdejší výsledky byly prezentovány veřejnosti na konci roku 2018 na Přírodovědecké fakultě UK. Představeny byly nově vyrenderované vizualizace a krátkometrážní film, který později putoval do stále expozice Regionálního muzea v Jílovém. Tehdejší model zahrnoval ve starší fázi i kompletní rekonstrukci města na Sekance. V obou historických fázích byl vymodelován i kostel sv. Kiliána z poloviny

Krátkometrážní film s rekonstrukcí kláštera v expozici Ora et labora.

Ukázka příprav modelace Ostrovského kláštera v prostředí Blender.

12. století, jež se dochoval v barokní podobě do dnešních dní. Gotická verze kláštera (14. stol.) byla navíc doplněna o vizualizaci dobových interiérů křížové chodby a baziliky. Pro tehdejší vernisáž byl vytvořen i první model románské podoby baziliky, vytištěný na 3D tiskárně.

V roce 2020 byly výsledky práce shrnuty pod vedením Lukáše Brůhy v odborném vědeckém časopise, ve kterém byly představeny možnosti tvorby terénu či způsob detailní rekonstrukce krajiny. V rámci článku byl Evou Štefanovou fotogrammetricky vytvořen model dochované dlaždice vysehradského typu, který byl následně zapracován do podlahy modelu interiéru křížové chodby. V rámci článku byla otestována možnost tvorby virtuálního muzea pomocí komerčních softwarů. Později se v rámci závěrečných bakalářských prací na Přírodovědecké fakultě UK povedlo stávající studii rozšířit. Konkrétně pak v bakalářské práci Ludmily Vítkové, která se zaměřila na tvorbu virtuálního muzea pomocí volně dostupné aplikace Panellum. Návštěvníkům virtuálního muzea bylo umožněno nahlédnout do dobových exteriérů i interiérů. V rámci závěrečné práce navíc došlo k detailním změnám v modelu. Samotný model byl „rozřezán“ na dílčí části, aby jej bylo možné modulárně nahrazovat. Během těchto modelací byla celá řada objektů přemodelována. Jednotlivé detaily pak byly konzultovány s odborníky – Vojtěchem Dvořákem a Michalem Chalupou z Katedry architektury ČVUT. Další bakalářská práce Venduly Dastykové se zaměřila na prohloubení poznání v oblasti 3D tisku. V rámci její práce byly vytištěny další dva modely baziliky z gotického období. První na klasické 3D tiskárně, která užívá plastovou strunu k tisku. Druhý model byl zhotoven na speciální práškové tiskárně, jež umožňuje tisk včetně barevných textur. Model tak byl plně barevný. Po úspěšné obhajobě putoval vytvořený model do stálé sbírky Jílovského muzea. Poslední bakalářská práce Filipa Kradijana Seidera, jejímž vedoucím byl Jakub Lysák, se zabírala tvorbou soudobé mapy ostrova a okolí. V rámci podrobného mapování byla lokalita navštívena

výzkumným týmem a proběhlo vlastní snímání dronem. Ze získaných fotografií byl vytvořen model aktuálního stavu, který je plánován do budoucna využít pro tvorbu soudobých vizualizací. V rámci závěrečné práce bylo zmapováno i dno Vltavy pomocí sonaru.

Další kapitolu v práci na modelu přináší spolupráce Regionálního muzea v Jílovém u Prahy, Přírodovědecké fakulty UK a More.is.More na jaře roku 2024. Firma More.is.More se specializuje na tvorbu pokročilých 3D modelů pomocí ručního i automatizovaného modelování. Pro svoji práci využívají herní engine, které jsou v praxi využívány pro tvorbu počítačových her, virtuální reality i pro filmový průmysl. Jejich nápadem bylo posunout stávající vizualizace kupředu moderním technologiím. Tato myšlenka se díky podpoře Středočeského kraje začala zhmotňovat do nového projektu Ora et labora II. Tento projekt si klade za cíl oživit již dříve vytvořené modely a vytvořit z nich realistické vizualizace nerozeznatelné od skutečnosti. Finální upgradované modely a vizualizované scény budou využity pro tvor-

bu dvou vlastních aplikací. První bude umožňovat prohlížet samotný 3D model a druhá aplikace bude umožňovat procházet novým virtuálním muzeem Ostrovského kláštera. Do virtuálního muzea budou zaimplementovány naučné hotspoty – místa zájmu, která si bude moci návštěvník blíže prozkoumat. Bude se jednat o místa spjatá s architektonickými i archeologicko-historickými prvky, dále bude možné prohlížet staré fotografie či dochované malby, procházet historické milníky nebo prohlížet vybrané objekty ve 3D. Stávající projekt je zaměřen primárně na revitalizaci exteriérů, z nichž následně kromě aplikací vznikne i nová verze videa do stálé expozice Ora et labora v Jílovském muzeu. Nově vzniklé vizualizace poslouží i pro revitalizaci turistických panelů, jejichž příprava by měla proběhnout v druhé polovině roku 2025. Turistické panely budou osazeny QR kódy, které budou návštěvníkům umožňovat zobrazit přímo konkrétní místo ve středověké krajině skrze novou aplikaci v mobilu. V dalších letech je plánováno výstupy ještě rozšířit o interiéry kláštera a okolí.

Prvotní seznámení s Ostrovským klášterem v muzeu. Na fotografii autoři modelu Josef Laštovička, Tomáš Palatý a Pavlo Kryšhenyk.

Život středověkého horníka

Na povrchu to nebylo o mnoho lepší. Kováři, zlatokopové i rýžovníci trávili dlouhé hodiny ve vodě či nad tavicími pecemi. Často byli vystaveni nevlídnému počasí, které jejich práci ještě ztěžovalo. I přes tvrdé podmínky byla odměnou mzda v hotovosti, což byla ve středověku výsada. Mzda sice nebyla vysoká, ale havíři si ji dokázali užít – s vědomím, že zítra opět sfárají, a možná se už nevrátí. Hornická práce byla nejen fyzicky náročná, ale také vysoce riziková. Časté závaly, otravy špatným vzduchem nebo požáry byly běžnou součástí havířského života. I přes veškerou dřinu se horníci na svou profesi dívali s jistou hrdostí. Často byli považováni za elitní skupinu dělnictva, která měla své zvyklosti, tradice a vlastní kodex.

Horní zákoník Václava II.

Život a práce horníků a havířů se řídila zákoníkem vydaným Václavem II. s názvem Jus regale montanorum, který významně přispěl k reformě důlních činností. Tento

Středověké hornictví bylo tvrdé a nebezpečné řemeslo, které formovalo životy mnoha lidí v českých zemích. Havíři denně sfárali do temných šachet, kde bojovali s nedostatkem vzduchu, minimálním osvětlením a neustálou hrozbou závalů. Přesto hornictví nabízelo jednu z mála možností, jak si vydělat hotové peníze a zajistit si slušné živobytí. Tato práce nebyla jen dřina – havíři si uměli užívat života, tvořili společenstva, pili, zpívali a scházeli se v hospodách, které byly středobodem jejich sociálního života. Jak ale vypadal jejich každodenní život? Jaké nástroje používali a kde žili? A jakým zákonům podléhali? Pojdme se podívat na zajímavý svět středověkých horníků.

Tvrdá práce v hlubinách

Práce v hlubinném dole byla nejen mimořádně namáhavá, ale i nebezpečná. Středověký horník k ní neměl nijak skvělou výbavu. K jeho nástrojům patřila hrotitá motyka zvaná kracka, krupáč (špičák) nebo kopáč, a hlavně želízko a mlátek pro práci v úzkých štolách. Toto základní vybavení doplňoval lojový kahan a dřevěné necičky na dopravu rudy. V neosvětleném a stísněném prostoru musel horník čelit i nedostatku vzduchu, který ještě zhoršovalo zapalování ohňů narušujících horninu. Již samotný sestup do dolu po nekonečných žebříčích byl fyzicky náročný, nemluvě o odtahování těžkých vaniček plných rudy.

zákoník mimo jiné upravoval pracovní dobu havířů na šest hodin denně a bylo výslovně zakázáno zdvojit směny. Možná se z dnešního pohledu může zdát šestihodinová pracovní doba poměrně benevolentní, ale ve skutečnosti byla nutná – delší pracovní doba by havíře v extrémních podmínkách dolů zcela vyčerpala. Pracovalo se pět dní v týdnu. Sobota byla věnována schůzím horního lidu, při nichž byli horníci přijímáni, propouštěni a vypláceni. Neděle a církevní svátky byly dny volna. Ve 14. století bylo přes dvacet církevních svátků ročně. Pokud svátek připadl na neděli, volný den se přesouval na pondělí. Tento zákoník představoval nejen ochranu práv havířů, ale zároveň reguloval těžbu, čímž přispíval k rozvoji hornictví v českých zemích.

Zábava a odpočinek po šichtě

Horníci rádi napodobovali elitu, vytvářeli pijácká bratrstva a společenstva spojená s různými zvyklostmi. V oblíbě bylo pivo, medovina, kvas a víno, ke konci středověku i pálen-

ka. Hornická bratrstva se často scházela na společných oslavách a svátcích, kde se nejen hodovalo, ale také uzavíraly důležité dohody či přijímali noví členové. Některé hostiny se protáhly na několik dní. Při těchto příležitostech se zpívaly hornické písně a předávaly se staré příběhy z dolu. Časté byly i různé soutěže v pití a hry, při nichž se používaly keramické nádoby zvané srostlíky, ze kterých se muselo pít tak šikovně, aby se obsah nevytlil.

Nalévalo se nejen v hospodách, ale i přímo v hornických barácích poblíž šachet. Právě zde vznikaly legendy o nezkrotných havířích, kteří po večerech dokázali vypít celé sudy piva a přitom zpívat až do rána. Takové večery však často končily spory, které musely být řešeny horními úředníky. Havířské veselí bylo sice tolerováno, ale mělo své hranice – přísné tresty čekaly na ty, kteří narušovali klid v osadě.

Kde havíři žili a jak vypadaly jejich osady

Havíři většinou nevlastnili zemědělské usedlosti, maximálně menší zahrádku a pár slepic. Ti, kteří se usadili, žili v jednoduchých dřevěných domcích. Většina horníků však pracovala přechodně a žila přímo u dolu. Archeologové ve Zlatých horách i u Jílového objevili řady malých domků blízko šachet, stavených ze dřeva a hlíny. Tyto pracovní kolonie připomínaly modernější hornická sídliště z 19. století. Domy bývaly jednoduché, někdy i polozemnice, aby poskytovaly lepší tepelnou izolaci. Další osady se podobaly středověkým vesnicím bez polí a pastvin.

V Jílovém se hornická zástavba soustředila v údolí Jílovského potoka na západním okraji města, v oblasti Na Podolí. Domky s doškovými a šindelovými střechami stály mezi hospodami, pecemi a úpravami rud. Některé domy byly spletené z proutí a omazané hlínou.

Těžba a zpracování rudy

Při práci na rudných žilách se horníci zavrtávali do země buď svislými šachticemi, nebo vodorovnými štolami. K tomu se používaly vřídly, žebříky, těžní stroje, rumpály a žentoury. Výnesení rudy na povrch však byla pouze první část práce. Ruda se musela rozdrtit, rozemlít a vyplavit – teprve poté bylo možné získat ryzí kov. K těmto účelům sloužily rudné mlýny, nádrže na propírání, tavicí pece a další zařízení. Středověké důlní areály připomínaly rozsáhlé průmyslové krajiny. Vodní pohon poháněl nejen rudné mlýny, ale i velká větrací kola a důlní zařízení. Voda byla zásadní i pro propírání rudy. V oblastech s nedostatkem vody se budovaly kaskády nádrží a rybníčků. Těmto areálům se říkalo prádla – jedno z nich se dochovalo u obce Radlák nedaleko Jílového.

Záhadní obří – svědkové dávné těžby

Zajímavým pozůstatkem dávné hornické činnosti v okolí královského zlatohorního města Jílové jsou stopy po zlatorudných mlýnech. Dřevěné stavby těchto mlýnů se nedochovaly, ale zůstaly po nich obří mlecí kameny – žernovy a běhouny. Nejčastěji se nacházejí u řeky Sázavy, avšak nejzajímavější nálezy pocházejí z oblasti Stříbrné Skalice u Zvánovic. V nivě Zvánovického potoka leží desítky těchto mnohatunových kamenů.

Dlouho se věřilo, že jde o pohanská obětiště, ale archeologické výzkumy prokázaly, že zde probíhala výroba žernovů pro rudné mlýny. Některé kameny se při transportu zakutálely a kvůli své váze zůstaly na místě dodnes.

O životě středověkých horníků se více dozvíte v naší expozici Zlata, kde si můžete prohlédnout hornické náčiní, velkolepý model hornické krajiny, nebo Kutnohorskou iluminaci, která zachycuje celý proces technologie těžby až po její přeměnu na minci.

- ŠJ-

Jílovské zlato a jeho získávání navěky proměnilo zdejší krajinu. Ale jak se těžba zlata vepsala do tváře krajiny jevila výtvarným umělcům? Přijďte se podívat na výstavu děl z muzejního depozitáře, kde nebudou chybět osobnosti jako Petr Morávek, Vojtěch Touš, Josef Buben nebo Marta Landová, jejíž ilustrace doprovázejí i tento článek.

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy
vás zve na výstavu

14. 1. – 9. 3. 2025

Hornická krajina
Jílovska *malba a grafika*

Historie potřebuje péči: Muzeum prochází nezbytnou rekonstrukcí

Vážení obyvatelé Jílového, milí návštěvníci muzea,

s velkou lítostí Vám oznamujeme, že nás v letošním roce čeká rozsáhlá rekonstrukce muzea. Ta bohužel přinese dočasná omezení nejen v provozu muzea, ale také v přilehlém městském parku. **Od dubna bude uzavřeno nádvoří muzea a budova konírny, kde se dosud konaly kulturní a společenské akce. Expozice muzea však zůstanou pro veřejnost přístupné bez omezení.**

Také park za muzeem, který je pro mnohé z Vás oblíbeným místem odpočinku a zároveň dějištěm mnoha kulturních akcí, bude od letní sezóny do konce roku 2025 uzavřen. Důvodem je nutnost využít park jako přístupovou cestu ke stavbě. To znamená, že se letos nebudou konat tradiční letní koncerty, divadelní představení ani další kulturní akce na nádvoří muzea a ani v parku. Uvědomujeme si, že tím město přijde o důležité místo setkávání a kultury a zábavy, což nás velmi mrzí. Aby návštěvníci nepřišli o kulturní program, hledáme vhodné alternativy pro konání akcí. Část aktivit se přesune před budovu muzea a některé akce plánujeme pořádát v areálu našich muzejních štol.

Rekonstrukce je však nezbytná pro zajištění bezpečnosti a budoucnosti muzea. Naše budovy jsou v nevyhovujícím stavu a potřebují důkladné opravy, aby mohly i nadále sloužit veřejnosti a uchovávat historické dědictví regionu.

Omlouváme se všem občanům za dočasná nepohodlí a děkujeme za pochopení. Věříme,

že po dokončení rekonstrukce se společně setkáme v nových a bezpečných prostorách.

Co se bude rekonstruovat?

Rekonstrukce muzea je rozsáhlý projekt, který zahrnuje opravy několika budov i přilehlého areálu. Hlavním cílem je zajistit bezpečnost, zachovat historické hodnoty objektů a zároveň vytvořit moderní a funkční prostory pro návštěvníky i zaměstnance muzea.

Bývalá konírna – prostor pro výstavy a akce

Budova bývalé konírny, kde se konají přednášky, výstavy, filmová promítání a divadelní představení, potřebuje statické zajištění a sanaci poruch konstrukce. Dlouhodobé pohyby v základech způsobují trhliny ve zdivu, a pokud by opravy neproběhly, hrozilo by její další zhoršování a narušení bezpečnosti.

Technické zázemí muzea a garáže

Technické zázemí muzea se nachází ve staticky narušené budově tzv. domečku, kde jižní štít a přilehlé stěny sedají a objevují se v nich znatelné trhliny. Rekonstrukcí projdou i garáže, které jsou ohroženy špatným odvodem dešťové vody – ta zatéká do základů, způsobuje sesedání okolních ploch a narušuje stabilitu stavby.

Zárubní zeď oddělující muzeum od parku

Velkou výzvou je rekonstrukce zárubní zdi, která odděluje areál muzea od městského parku. Zeď nebyla v minulosti postavena podle původního projektu, navíc plní spí-

še funkci opěrné zdi, na což její konstrukce není uzpůsobena. Proto je nutné ji nahradit novou, aby nadále plnila svou roli.

Dešťová kanalizace a problém s odvodněním

Dešťová kanalizace v muzeu dlouhodobě nefunguje správně – část vody ze střech budov konírny a technického zázemí stéká na špatně vypádané asfaltové plochy, odkud prosakuje do základů staveb a do zárubní zdi. Během rekonstrukce se proto tento problém vyřeší správným svedením srážkové vody tak, aby nemohla poškozovat budovy.

Hlavní budova muzea – Mince (14. století)

Hlavní budova muzea, známá jako Mince, pochází ze 14. století a je jedním z nejcennějších historických objektů v areálu. Vlivem dlouhodobé vlhkosti jsou její vnitřní i vnější omítky značně poškozené, a proto dojde k jejich obnově. Fasáda bude očištěna tlakovou vodou, odstraní se popraskané části omítek a nahradí se novými štukovými povrchy. Opravy se dotknou také historických architektonických prvků, včetně říms, šambrán a parapetů, a dojde ke kompletnímu restaurování kamenného portálu i dalších kamenických detailů. Budova dostane nový vápenný nátěr s ochrannými vlastnostmi proti vlhkosti a plísním, doplní se venkovní parapety a opraví měděné okapy.

Součástí rekonstrukce je také restaurování vzácné fresky z roku 1744, která zdobí fasádu. Malba zobrazuje Nejsvětější Trojici, Pannu Marii a svaté patrony Jana Nepomuckého a Floriána, přičemž ve spodní části se nachází šlechtický znak a iniciály donátora Viléma Ferdinanda von Krausenecka.

Všechny tyto opravy jsou naprosto nutné, aby muzeum mohlo dál fungovat a zůstalo bezpečným a příjemným místem pro všechny návštěvníky. Mnohé budovy jsou ve špatném technickém stavu, některé už dokonce v havarijním. Pokud bychom rekonstrukci neprovedli, hrozilo by nejen další chátrání objektů, ale i riziko ohrožení zdraví a majetku.

Děkujeme městu Jílové a panu starostovi za vstřícnost a podporu při organizaci stavby. Zároveň děkujeme Vám všem za pochopení a trpělivost. Věříme, že po dokončení rekonstrukce se do muzea i parku vrátí nejen klid a pohoda, ale také bohatý kulturní program, na který jste zvyklí.

Vaše Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

Digitalizace kronik se rozšiřuje

Komiksová kronika Marko Čermáka, kreslíře Rychlých šípů a zakládajícího člena skupiny Greenborns. Za ní osadní kniha Hučtící přejí, tzv. Malovaná kronika.

Předloni jsme započali s projektem digitalizace trampských kronik coby jedním z nejcennějších pramenů pro poznání a studium nejen historie, ale i současnosti trampingu. A nyní rozšiřujeme digitalizaci i na kroniky jiné než pouze trampské (ačkoliv jim zůstaneme věrni), například klubové, skautské a obecní...

Do konce letošního ledna došlo k digitalizaci již třiceti kronik, které společně vytvářejí fond, o kterém doufáme, že je dobrým základem pro další rozšiřování.

Symbolicky jsme začali nejstarší kronikou

Na návštěvě v historické budově Českého Yacht Klubu, který vloni oslavil 130 let svého trvání v doprovodu pana Šilhavého.

Deník Družiny vyder z roku 1916, která je úplně prvním dochovaným trampským psaným textem. Deník je zároveň vystaven v naší expozici Tramping stále žije.

A další tituly následovaly. Osadní kniha **Hučtící přejí** patří k těm mimořádně vyvedeným, co se týká uměleckého zpracování. Je ručně malovaná, plná veršů, písní, vtipů, citátů, vzpomínek psaných uměleckým písmem. Kronika osady a osadního sboru **Hazard Camp**, kterou v letech 1941 až 1942 psal Josef Echtner, autor zlidovělé písně *Jen ty má Sáza*. **Brkův cancák** z let 1944 až 1945 skvěle popisuje trampování v době války, vstup trampské osady do odboje a přepadení transportu SS na Benešovsku v dubnu 1945. Nejvýznamnějšími dochovanými památkami předválečného brdského trampingu jsou bezesporu **Deník Brdské zimní armády** z roku 1929 a **cancák Jerryho Packarda**, generála tohoto ojedinělého a dodnes inspirujícího trampského uskupení. Originál velkoformátového **kresleného zpěvníku 10 let Dechničkářů**, společné dílo tří velkých osobností: Jendy Kordy (autora trampské hymny), Arnošta Mošny – Hamleta a Václava Fliegela – Grizzlyho z osady Utah.

Kronika T. O. Mohyán přináší cenné informace o počátcích tzv. moderní trampské písně. Další kronika **Spojených trampských osad Colorado** k nám připutovala z USA, od významného společenství trampů, kteří v Colorado zakotvili po emigraci z tehdejšího Československa.

Šest kronik předválečného **Jack London Klubu** a pozdějšího **Klubu trampů londonovců**, včetně té nejstarší, kterou její pisatel Rudan Noha zachránil těsně před svým zatčením po únoru 1948 tak, že ji ve sklepě uschoval pod hromadu uhlí.

Kreslená **kronika Marko Čermáka** ještě z dob osady Hejkalů, ze které vznikl základ pozdější slavné skupiny Greenhorns.

Předválečná kronika sportovní osady **Údolí oddechu**, fotoalbum písničkáře **Arnošta Mošny**, kronika a cancák písničkáře **Oldy Vrtišky**, kroniky osad **Kamarádi Staré řeky**, **Údolí Raků**, **Osady zapomenutých**, **Spojených osad hvězd**, **Apten-Hassa** a kronika teletínského kro-

Zatím nejnovější lednové skenování ve Střeďočeské vědecké knihovně v Kladně.

nikáře Mühlbacha, věnovaná **trampingu na dolní Sáza** v letech 1919 až 1935.

Část těchto kronik a alb rozšířilo sbírkový fond Regionálního muzea v Jílovém, část byla pouze zapůjčena a po digitalizaci vrácena svým majitelům.

Velkou radost nám hned začátkem roku...

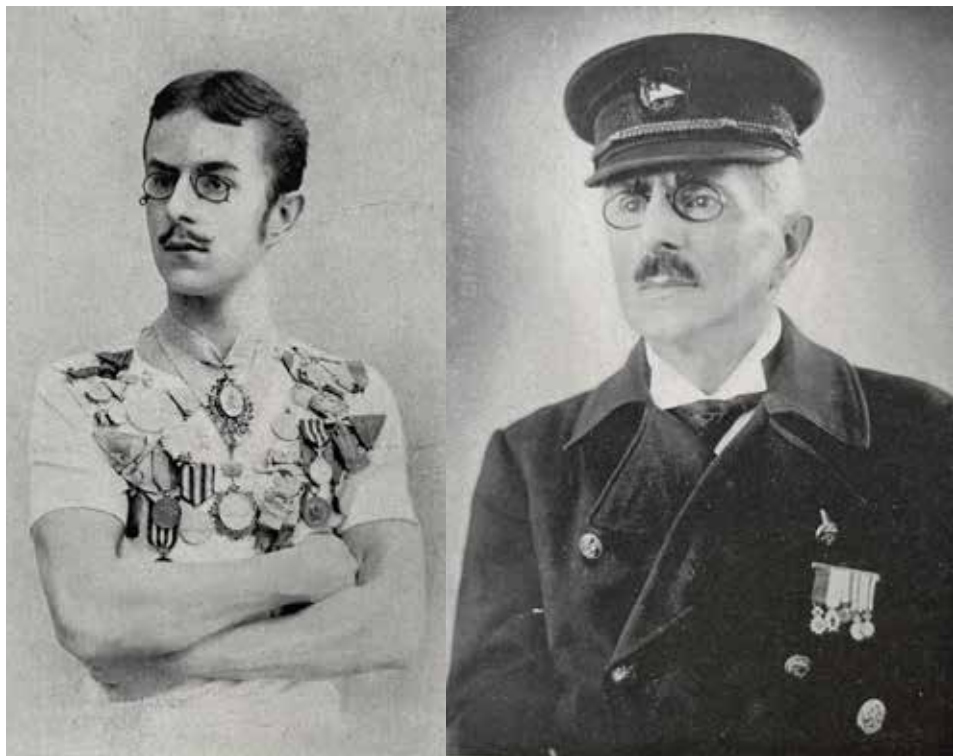
...udělala spolupráce s Českým Yacht Klubem, který k digitalizaci zapůjčil staniční knihy **Josefa Rösslera Ořovského**. Jedná se o mimořádně vzácné kroniky z povodí Vltavy – Štěchovic, Davle a Libřice. Více o nich a o osobnosti Josefa Rösslera Ořovského najdete na následující dvoustraně.

Pokud vás projekt digitalizace kronik zaujal, poďte s námi dál tvořit databázi, která tady ještě nebyla. Budeme velice rádi za Vaše připomínky, podněty a tipy, které pište na redakční mail: kocka@muzeumjilove.cz.

–ŠJ, MAT–

Josef Rössler Ořovský

V naší sportovní historii není významnější a všestrannější sportovní postava nežli Josef Rössler Ořovský. Troufám si tvrdit, že jde dokonce o zcela zásadní postavu této historie.

Sportovec Josef Rössler Ořovský v roce 1893 a v roce 1930 jako čestný předseda Č.Y.K.

Narodil se 29. června 1869 do rodiny pražského měšťana Josefa L. Rösslera, majitele drogistického obchodu v Jindřišské ulici 7, tedy naproti budově dnešní hlavní pošty.

Když 17. ledna 1933 umírá, nechává za sebou neuvěřitelně bohatý sportovní, klubový a organizační odkaz. S trochou nadsázky by se dalo říci, že byl jakýmsi Cimrmanem českého sportu, ale na rozdíl od něj byl ve svých aktivitách zpravidla první a nikdo ho nepředběhl.

Posudte sami.

Už ve dvanácti letech, tedy v roce 1881, založil se svými spolužáky Bruslařský klub. O šest let později – v roce 1887 – uspořádal jedny z prvních atletických závodů u nás. V té době musel přejít kvůli zhoršenému školnímu prospěchu z gymnázia na obchodní akademii, a protože jeho otec měl dojem, že je to kvůli sportovním aktivitám, přijal závodní pseudonym Ořovský, odkazující na jeho příjmení (Röss je v němčině kůň/oř). Ve stejném roce objednává v Norsku brusle a dodatečně i dva páry lyží. V žádosti o katalog totiž připsal pod své jméno i Bruslařský klub Praha. V norské firmě Heude a Gustafsonn to přečetli jako „Bruslar ski klub“ (Bruslarův lyžařský klub) a k nabídce bruslí přiložili i nabídku lyží – ski. Nabídce se nedalo odolat, a tak se stalo, že v noci z 5. na 6. ledna 1887 Josef společně se svým bratrem sjel na lyžích Václav-

ské náměstí, směrem od rozestavěné budovy Národního muzea až dolů na Můstek. Tímto sjezdem v místech, kde by to dnes nikdo nečekal, dali základ českému lyžování. Sice nebyli úplně prvními českými lyžaři, už v roce 1880 je zaznamenán lyžařský výstup k Petrově boudě v Krkonoších, ale nadšení jízdou na sněhu zakládají ještě ten rok první lyžařský spolek v Evropě mimo Skandinávii. Spolek, který časem přerostl ve Ski club Praha.

Pietně udržovaná kajuta Rösslera Ořovského v sídle Č.Y.K. v Podolí.

V roce 1903 zakládá Rössler Ořovský společně s Janem Bucharem Svaz lyžařů v Království českém, první lyžařský svaz na světě. O dvacet let později spolupracuje na vzniku Mezinárodní lyžařské federace. Okouzlení zimními sporty spojené s jeho organizačním talentem a vizionářstvím vedlo až tak daleko, že jako první přišel s návrhem uspořádat zimní olympijské hry.

V roce 1893 zakládá na pražském ostrově Štvanice I. Český lawn-tenisový club. A ve stejném roce v pražském Podolí ještě Český Yacht Klub (ČYK), který se rovněž stal jedním z nejstarších jachetních klubů ve střední Evropě.

V březnu 1896 je rozhodčím prvního derby dvou velkých fotbalových rivalů Sparty – Slavia. O rok později společně s Jiřím Guthem zakládá Českou amatérskou atletickou unii (ČAAU) a v roce 1899 dokonce Český olympijský výbor (ČOV). Právě díky existenci ČOV se podařilo zajistit účast samostatných českých výprav na olympiádách ještě v době Rakouska-Uherska.

Ale zpět k České amatérské atletické unii. Jejím prvním předsedou se stal Jiří Guth, následovaný Rösslerem Ořovským. ČAAU v průběhu následujících patnácti let zakládala pobočky věnované jednotlivým sportům – kupříkladu Českou lawn-tenisovou asociaci (1906), Český svaz hokejový (1908), Ústřední svaz těžké atletiky (1910) a Český svaz šermířský (1913).

Důležitou součástí sportovního života Josefa Rösslera Ořovského byly vodní sporty, především jachting a kanoistika. O založení

Ilustrace ze staničních knih Štěchovice.

Českého Yacht Klubu už zmínka byla, méně známá je skutečnost, že v roce 1910 objednává z Kanady šest kusů moderních kánoí potažených plátnem, se kterými členové Č.Y.K. absolvuji vodácké prvosjezdy Vltavy, Malše a dalších řek. Tyto prvosjezdy a celá řada pozdějších plaveb byly velmi romantické – tábořilo se pod stany a plachtami na březích řek, vařilo se na ohni, zakládala se první vodácká tábořiště a vznikaly i písně ovlivněné touto romantikou. Ani už nepřekvapuje, že Rössler Ořovský je spoluautorem i první (nebo jedné

z prvních) trampské písně Indián. Pět z těchto šesti kanadských kánoí bylo po dvou letech prodáno různým majitelům, Rössler Ořovský si ponechal jen jednu, nazvanou Comassagera, což byla zároveň i jeho přezdívka. Tu zapůjčil lodáři Řepovi, který podle ní začal vyrábět už ryze české následovnice. Vzrůstající zájem o kánoe inspiroval další výrobce, a tak se během necelých dvaceti let kánoe stává běžným plavidlem na našich řekách a přichází vodácký rozkvět. Ten úplně největší samozřejmě na Vltavě a na Sázavě. Obě řeky oplývaly romantickými kaňony a místy k táboření a na březích postupně vzniklo množství osad i sezónních kiosků. Poříditi si kánoe se proto přímo nabízelo. Například jen v Praze a blízkém okolí bylo v roce 1930 množství kánoí odhadováno na 2500. A kolik dalších kánoí plulo po vodách českých a moravských řek až do dnešní doby už nelze ani odhadovat. Po vzoru vodních skautů, se kterými se Rössler Ořovský setkal v roce 1912 na Olympiádě ve Stockholmu, založil ještě v tom roce společně s profesorem Ludvíkem Šimkem

první český oddíl vodních skautů a inicioval tak vznik českého vodního skautingu. O rok později zakládá Svaz kanoistů Království Českého. V nelehkém válečném roce 1917 byl zvolen starostou Junáka – Českého skauta, později vykonával funkci místostarosty Svazu skautů a reprezentoval český skauting v zahraničí. Například na mezinárodním skautském výboru prosadil posunutí termínů světových jamboree tak, aby nebyly ve stejném termínu s olympiádami.

V době vzniku republiky organizoval a řídil Skautskou poštu, která zajišťovala kuryrní službu mezi vznikajícími státními orgány. A jako vždy začal s předstihem, neboť Skautskou poštu realizoval už 20. října 1918 objednávkou tisku známek u firmy Kolmann na Vinohradech. Do řad služby se nakonec zapojilo několik stovek skautů, kteří roznášeli písemnosti, většinou pěšky nebo na kole, měli ale i volné jízdenky na tramvaj. Mezi zapojenými ve Skautské poště byly pozdější významné československé osobnosti, například Prokop Drtina, Ladislav Rašín nebo Josef Charvát.

Nejméně známým je Rössler Ořovský jako ilustrátor. V péči Českého Yacht Klubu se do dnešní doby dochovalo deset staničních knih. Jedná se o kroniky, které zanechal v letech 1909 až 1931 podél Vltavy na vybraných místech, kde se střetávali plavci, sportovci a vodáci – v Libřici, Štěchovicích, Davli, Žďakově, Orlicku a v Záhoří.

Do těchto staničních knih nejen zapisoval události spjaté s plavbami a akcemi Č.Y.K., ale své zápisy rovněž ilustroval, a to na vysoké úrovni. A jelikož se staniční knihy díky pochopení Českého Yacht Klubu právě skenují v našem projektu digitalizace kronik (viz předchozí článek), přijměte na ukázkou některé z těchto krásných ilustrací.

Jak už bylo na začátku uvedeno, Josef Rössler Ořovský zemřel 17. ledna 1933. Stalo se tak v sanatoriu Podolí (dnešní porodnice), na dohled od sídla Č.Y.K., ve kterém měl svoji kajutu s výhledem na řeku Vltavu. Kajuta je dodnes jediný dochovaný autentický prostor spojený s jeho nevšední osobností, která ovlivnila český sport a volnočasové rekreační aktivity jako nikdo jiný.

Michael Antony

Přes internetovou aukci se dostala do soukromých rukou Staniční kniha Záhoří. Pokud by tyto řádky četl její současný majitel nebo někdo, kdo ví, kde se kniha nachází, chtěli bychom tímto požádat o její zapůjčení do projektu digitalizace kronik. Stačí napsat na mail redakce či muzea, které jsou uvedeny na straně 3.

Zakladatel muzea Leopold Čihák

(9. prosince 1832 – 10. února 1915)

Leopold Čihák v 70. letech 19. století.

Obchodník a veřejný činovník

Patrně nejznámější rodák se narodil jílovskému provazníkovi Vojtěchu Čihákovi a jeho ženě Marii, rozené Doubkové. Byl třetím z jejich sedmi dětí. Narodil se na náměstí v domě čp. 23 (dnes bývalá Záložna), konkrétně v poschodí již zbouraného nádvorního křídla, kde byla rodina Čihákova v nájmu. Po absolvování jílovské dvojtřídky odešel do Prahy učit se tkalcem. V roce 1854 vyrazil s rodákem Janem Francem na vandr do Vídně. Zde se dál zlepšoval v řemesle. Po svém návratu se oženil s dcerou jílovského rolníka Josefa Vodičky Barborou. Manželé bydleli nejprve v Pražské ulici čp. 32 (dnes kavárna), později v čp. 23.

Leopold si otevřel obchod se střížným zbožím v čp. 9, poté měl obchod i byt v čp. 17. Protože rozšířil sortiment obchodu o moučné zboží, začalo se mu dařit a mohl si roku 1871 koupit dům čp. 21 na náměstí. Přestěhoval se

sem roku 1904, ale obchod na stejné místo přesunul až v roce 1918.

Svoji píli a talent zúročoval i ve společenském životě města. Byl mezi zakladateli Občanské záložny, členem pěveckého spolku Horymír, Sokola či hasičského sboru. Jeho aktivita se posléze projevila i v jeho jmenování do čestných funkcí. Stal se členem okresního zastupitelstva, téměř čtyřicet let zasedal ve školní radě a působil také jako školní dozorce. V roce 1867 byl zvolen do obecního zastupitelstva, o deset let později se stal purkmistrem. Těto funkce se vzdal poté, co se tajemníkem města stal jeho bratr Josef. V radě města však zůstal až do roku 1908.

Založení muzea

Další důležitou činností bylo pro Leopolda sběratelství památek regionálního charakteru. Velké množství materiálu se rozhodl nabídnout městu k založení muzea. Stalo se tak 28. prosince 1891, kdy zastupitelstvo města sbírku přijalo. Od této chvíle se datují dějiny muzea. Zájem okolí o památky a muzejní činnost podnítil Čihák uspořádáním výstavy předmětů v roce 1893. Jílové pak mohlo být prezentováno

také na věhlasné Národopisné výstavě Československé v roce 1895. Muzejní odbor při této obecně velmi sledované události představil 425 předmětů, a to ve vztahu k prehistorii, hornictví a lidové kultuře. Správcem muzejních sbírek byl samozřejmě jmenován Leopold Čihák.

Pro další generace napsal a sestavil knihu o dějinách města – *Paměti královského horního města Jílového a jeho zlatých dolů* byly vydány v roce 1898. O pět let později vznikl druhý díl – *Místopis a historie jednotlivých domů*. Obě publikace dodnes tvoří základní prameny pro dějiny města.

7. dubna 1914 byl Leopold jmenován čestným občanem. S manželkou Barborou měli osm dětí, dospělosti se dožila jen polovina z nich: Antonia Maria, Václav, Jan a Stanislav. Syn Václav otcovu knihu pamětí přepracoval a doplnil a znovu vydal v roce 1948.

Leopold Čihák podlehl zdravotním komplikacím 10. února 1915 v podolském sanatoriu. Je pohřben v rodinné hrobce na hřbitově u Božího těla. V roce 1932 byla na jeho počest na domě čp. 21 umístěna pamětní deska.

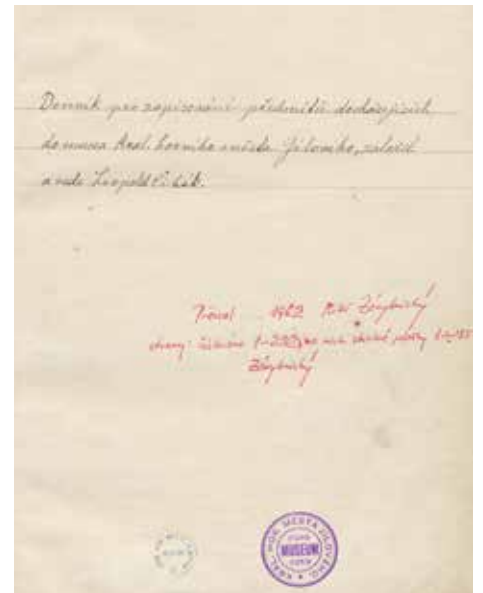
Veronika Stachurová Kucrová

Manželé Čihákoví u příležitosti své Zlaté svatby v roce 1910.

Leopold Čihák s manželkou, dcerou a syny v roce 1905.

První inventární kniha muzea.

ZE ŽIVOTA MĚŠŤANŮ DO POLOVICE XIX. STOLETÍ

Sluší se vypsati způsob života, jaký býval do polovice tohoto století mezi stavem měšťanským; též jaké proměny se staly následkem nových vymožeností. Chtěl-li býti někdo ve městě majitelem domu, živnosti anebo mistrem, musel se státi měšťanem. Tomu nebylo vyhnuti. Skoro každý měšťan, mistr, býval majitelem domku s kouskem pole. Držival podle možnosti též pár kusů hovězího dobytka, kterými sám sobě pole obdělával. Při práci polní vypomáhali všickni v domě, třeba i tovaryš. Obsloužení dobytka měla na starosti hospodyně. V době pilné polní práce se řemeslo odkládalo. Hlavní starostí bývalo, aby se s žitem na chleba vydrželo až do nového. Kde to bývalo, tam býval blahobyt. Kupovati chleba se počítalo za nehodu, která se přihodila jen po roce neúrodném. Co se urodilo, též se pro domácnost semlelo a upotřebilo. Byl-li přebytek, odprodalo se – ale toho bývalo v domech měšťanských málo. Nejhůře v suchých letech, kdy mlýny ani na řece Sázavě nemohly pro malou vodu mlýti, a parních mlýnů ještě nebylo. Tu sobě museli vypomáhati v domácnostech mletím na ručních mlýnkách.

Leopold Čihák: Paměti královského horního města Jílového a jeho zlatých dolů, 1898, reprint GARN 2016, s. 237.

Slavnostní odhalení pamětní desky v roce 1932.

Kultura Varna – nejstarší „zlatá civilizace“ v dějinách lidstva

Věděli jste, že nejstarší poklad zlatých šperků na světě nepochází z Egypta, Mezopotámie ani staré Číny, ale z území dnešního Bulharska?

Ukázka kompletní výbavy jednoho z bohatých hrobů. Vedle převládajících zlatých šperků obsahovala též měděné i kamenné nástroje, ozdoby z mušlí a drabokamů a výběr kvalitních nádob (včetně mísy se zlatem malovanými vzory).

Toto překvapivé zjištění vynesl na světlo světa jeden náhodný nález bagristy Marča Marinova v říjnu roku 1972. Při výstavbě průmyslové zóny na západním předměstí Varny tehdy narušil jeden z hrobů rozsáhlého pohřebiště z pozdní doby kamenné. Marino-va upoutalo několik náramků a náprsník (aniž tušil, že jsou vyrobeny z prakticky ryzího zlata!), začal je sbírat do krabice od bot a odnesl

si je domů. Naštěstí si svůj objev nenechal pro sebe a brzy jej ohlásil zakladateli zdejšího regionálního muzea Dimitaru Zlatarskému. Ten jako první rozpoznal mimořádný význam nálezu a kontaktoval Historické muzeum ve Varně, jehož odborníci na místě zahájili rozsáhlý záchranný výzkum. V průběhu několika výkopových sezón (zejména 1972–1976) byla pod vedením Michaila Lazarova a Ivana

Ivanova odkryta rozlehlá nekropole s celkovým počtem 294 (!) hrobů, pocházejících z období 4 570 až 4 340 př. Kr. Mnoho z nich obsahovalo špičkové ukázky nejstarší evropské metalurgie (zlato a měď), bohatě zdobené keramiky (asi 600 kusů, včetně zlatem „malovaných“ nádob), vysoce kvalitní pazourkové a obsidiánové čepele, korálky a mušle (často i ze vzdálených moří). Největším překvapením pro výzkumníky ovšem bylo mimořádné množství umělecky zpracovaných zlatých předmětů, které doprovázely některé

„Knížecí pohřeb“ (hrob č. 43) muže s mimořádným postavením v tehdejší společnosti a rekonstrukce jeho původního vzhledu.

z nebožtíků při jejich cestě na onen svět. Překvapivé množství výrobků z drahocenného kovu přimělo vedení výzkumu k přijetí mimořádných bezpečnostních opatření, která na „běžných archeologických pracovištích“ nenajdeme. Na výkopové práce tak dohlíželi příslušníci milice a za terénní pracovníky odkrývající jednotlivé hroby v prvních výzkumných sezónách si Lazarov prosadil vězně ve výkonu trestu! To nám může přijít jako velmi obskurní nápad, ale musíme si uvědomit, že pouze u takovéto kategorie pracovníků mohly po každé směně proběhnout osobní prohlídky bez možných „lidsko-právních komplikací“.

Samozřejmě, že zlaté předměty neobsahovaly všechny hroby, a i v těch „bohatých“ byl drahocenný kov zastoupen velmi nerovnoměrně. Tato skutečnost badatelům opětovně potvrdila, že balkánská zemědělská společnost byla již v 5. tisíciletí př. Kr. hluboce diferencovaná. Vedle „prostých“ rolníků zde existovaly skupiny specializovaných řemeslníků (hrnčíři, kovolitci, šperkaři apod.) a také „vladařské elity“ řídící chod společnosti obdobně jako v nejstarších státech Předního východu.

Antropomorfní maska z nepalené hlíny ze symbolického hrobu (kenotafu), zdobená zlatými aplikacemi.

Svou moc odvozovali tito vládci „prvního kovového věku“ v lidských dějinách především od ovládnutí významných surovinových nalezišť a kontroly dálkových obchodních tras. Na pohřebišti byli jednotliví nebožtíci ukládáni jak ve skrčené, tak i natažené poloze, aniž by se na tuto skutečnost vázalo bohatství hrobové výbavy. V nejbohatších hrobech však najdeme převážně muže. Badatele zaujal především hrob č. 43, obsahující více zlata, než bylo nalezeno pro tuto epochu v celém zbytku světa! Muž patřící k elitě tehdejší společnosti, který zemřel ve věku 50–65 let, držel v pravé ruce kamenný bojový sekeromlat (jako žezlo/symbol společenského postavení)

s pozlacenou rukojetí, a na jeho těle i oděvu se nacházelo velké množství zlatých šperků nejrozličnějšího typu. Vedle masivních náramků, korálkových náhrdelníků a diskovitých ozdob hlavy a hrudníku zaujalo archeology unikátní pouzdro na penis vytepané z takřka ryzího kovu. Původně byl tento pohřeb identifikován jako „hrob knížete“, dnes je však odborníky spojován spíše s osobou významného metalurga a „důlního podnikatele“. Také v dalších dvou bohatých hrobech doprovázely významné muže na cestě do záhrobí vedle množství zlatých ozdob i symbolické bojové sekeromlaty. V nich nalezené zlaté destičky ve tvaru býka mohou být vedle symboliky nastupujícího orného zemědělství (namísto původního „kopaničářství“) také adorací mužské síly a válečnictví. Pro mnoho badatelů tak nálezy z varnenské nekropole představují jasný doklad skutečnosti, že konec pátého tisíciletí před Kristem je dobou, kdy v Evropě začal přechod k mužské dominanci ve společnosti. Zajímavý fenomén na pohřebišti pak představují „hroby“, které neobsahují žádnou kostru – tzv. **kenotafy**. Takovéto objekty bývaly ve starověku zasvěceny např. významným osobnostem, které zahynuly v cizině a nemohly se vrátit do svého rodiště. Ve Varně jsou však kupodivu právě tyto symbolické (prázdné) hroby nejbohatší (!) na zlaté artefakty. Tři z těchto symbolických hrobů obsahovaly navíc antropomorfní masky z nepálené hlíny, zdobené zlatými aplikacemi v místě čela (symbolický diadém), očí, uší a úst. Na varnenském pohřebišti bylo dosud nalezeno na tři tisíce zlatých artefaktů o hmotnosti přibližně šesti kilogramů! I když existují ve světě i starší nálezy, s ohledem na množství a zejména rozmanitost výrobků ze „slunečního kovu“, můžeme kulturu Varna plným právem označit za „první zlatou civilizaci světa“.

Jeden z bohatých souborů zlatých šperků reprezentující vysokou technologickou i uměleckou úroveň místních zlatníků.

Hmotnost a počet zlatých nálezů z varnenské nekropole několikanásobně převyšuje celkovou hmotnost i počet všech zlatých artefaktů nalezených na všech archeologických lokalitách ze stejného tisíciletí (5000–4000 př. Kr.) z celého světa, včetně tehdejší Mezopotámie a Egypta.

Nejde však jen o množství drahého kovu a široké spektrum z něj zhotovených artefaktů, ale též o vysokou technickou a estetickou úroveň práce místních zlatníků a šperkařů. Ti nezpracovávali jenom kov, ale věnovali se také broušení různých vzácných minerálů. V hrobových výbavách tak najdeme četné korálky a závěsky z karneolu (s nejstarším fazetovým brusem na světě), chalcedonu i achátu. O sofistikovaných znalostech místních řemeslníků a distributorů šperkařských výrobků nám lecos vypovídá i jejich samotná váha. Analýza naměřené hmotnosti různých typů zlatých artefaktů (korálky, nášivky, prsteny, náramky, pektorály a diadémy) totiž odhalila hmotnostní systém s alespoň dvěma minimálními váhovými jednotkami ~0,14 a ~0,40 g mezi minerálními i zlatými korálky. Drahé kovy a vzácné minerály tak mohly již v těchto dávných dobách plnit též roli všeobecného směnného ekvivalentu (předchůdce pozdějších skutečných peněz). Je zajímavé, že větší z odhalených jednotek (tzv. chalkolitický van) odpovídá přesně dvojnásobku karátu (0,2 g) – historické jednotky, která se používá v klenotnictví dodnes.

Pro archeology zůstává stále otázkou, proč se právě chalkolitická kultura Varna stala nejstarší „zlatou civilizací“ světa? A hlavně, co umožnilo jejím nositelům koncentrovat v rukách svých elit tak mimořádné bohatství? Odpovědi můžeme hledat jak ve specifických regionálních podmínkách (bohaté zdroje nerostných surovin), tak v obecném „společ-

Zlaté destičky v podobě býka mohly symbolizovat vedle plodivé síly též dominanci mužů ve společnosti, coby obsluhy dobytčího potahu.

ském klimatu“ tehdejších pravěkých kultur východního Balkánu. Především si musíme uvědomit, že dotyčná kultura nebyla nějakou izolovanou „kmenovou skupinou“, ale regionální odnoží rozsáhlého kulturního komplexu (Gumelnița-Kodžadermen-Karanovo VI) na východním Balkáně, který zas tvořil součást širšího balkánského společenství známého mezi archeology jako „**Stará Evropa**“ (viz níže). Lidé tohoto rozsáhlého regionu sdíleli společnou materiální kulturu, náboženské představy a pravděpodobně hovořili i stejným jazykem, či alespoň příbuznými jazykovými dialekty. Není tedy divu, že kultura Varna (jak ukazují i nálezy z jejích hrobů) udržovala čilé obchodní styky se vzdálenými zeměmi (včetně oblasti dolní Volhy a Kykladských ostrovů). Lastury středomořského mlže rodu spondylus nalezené v hrobech mohly v dobovém dálkovém obchodu sloužit jako primitivní platidlo. „Varnenští“ zřejmě též vyváželi do vzdálených oblastí kvalitní kovové zboží a kamennou sůl z dolu Provadija-Solnicata. Měděná ruda použitá pro výrobu zdejších artefaktů zas pocházela z dolu Sredna Gora poblíž Staré Zagory. Stále jasněji tak před námi vyvstává dobře organizovaná společnost, jejíž podnikavé elity využily lokálních přírodních zdrojů, zručnosti místních řemeslníků a dobře fungující dálkové obchodní sítě, aby ve svých rukách soustředily do té doby nevidané bohatství. Skutečnost, že si jej (v podobě po-

hřební výbavy) odnesly v hojně míře na onen svět, svědčí o mimořádném významu zářícího „nezničitelného“ kovu také v oblasti náboženských rituálů a představ o posmrtném životě. Jako „materiál náležející bohům“ nebyl jistě jen symbolem bohatství a moci pohřbených jedinců, ale podobně jako u jiných starověkých civilizací prostředkem, který svým držitelům umožní připojit se k bohům.

STARÁ EVROPA – termín vytvořený litevskou archeoložkou Marijou Gimbutasovou k popisu homogenní **předindoevropské** kultury (civilizace), která v neolitu a chalkolitu („době měděné“) ovládala oblast východního Balkánu se středem v údolí dolního Dunaje. Po svém příchodu z Předního východu a Malé Asie (cca 7000 př. Kr.) si právě zde první zemědělci vytvořili jakési druhotné centrum, z nějž se následně revolučně nový způsob života lidstva rozšířil do zbytku Evropy. Na svém vývojovém vrcholu v období chalkolitu (5. tisíciletí př. Kr.) pak zdejší region představoval jednu z civilizačně a technologicky nejpokročilejších oblastí světa. Ještě než byla postavena první města v Mezopotámii a Egyptě, se některé „staroevropské“ vesnice rozrostly do takřka velkoměstských rozměrů a jejich obyvatelé (sídlicí na tomtéž místě po stovky let) vytvořili umělé sídlištní pahorky – „telly“, tyčící se v krajině do výšky až několika desítek metrů. Základem velkého civilizačního vzepětí zdejšího regionu byla zřejmě (vedle dočasněho klimatického optima) především nová forma obdělávání zemědělské půdy – orba. Jeden člověk s dobytčím potahem zvládl obdělat řádově větší plochy půdy, než před tím

Vyspělou civilizaci „Staré Evropy“ 5. tisíciletí př. Kr. tvořila (v oblasti od Černého moře po Karpaty a od Egejského moře po střední Dněpr) skupina vzájemně příbuzných kultur, sdílejících technologické znalosti, náboženské představy a zřejmě i společný jazyk.

celá skupina zemědělců s motykami. I přes nižší plošné výnosy mohli nyní evropští zemědělci poprvé v historii získat nezanedbatelné potravinové přebytky. Část obyvatelstva se tak začala věnovat jiné činnosti než obdělávání půdy a chovu zvířat. Dochází ke specializaci řemeslné produkce a objevuje se těžba a zpracování kovů. Balkánské společnosti vstoupila do „doby měděné“ po jejím zrodu na Předním východě jen s malým zpožděním a následně

šířila nové technologie dále do nitra evropského kontinentu. „Staroevropští“ metalurgové patřili ve své době k nejzručnějším kovovýrobcům na světě a rozhodně k těm nejaktivnějším. Kovové artefakty nalezené archeology v oblasti Staré Evropy představují celkem více než pět tun (!) mědi a přes 7 kilogramů zlata, což je mnohem více kovu z období před rokem 3500 př. Kr., než bylo nalezeno v celém zbytku starověkého světa! Poptávka po mědi, zlatě, egejských mušlicích, drahokamech a dalších cennostech vedla k vytvoření dálkové obchodní sítě, která dosahovala na vzdálenost mnoha stovek kilometrů. Předmětem exportu se tehdy poprvé v historii lidstva staly i kvalitní výrobky profesionálních hrnčírů. Keramika, figurky a dokonce i fasády domů byly ve všech regionech Staré Evropy zdobeny výraznými a pestrobarevnými geometrickými vzory. Figurky ženských „bohyní“, které se nacházejí téměř v každé osadě, vyvolávají dodnes intenzivní debaty o dominantní úloze žen v náboženském rituálu i o jejich politické moci. Znak vepsané do hlíny zase naznačují existenci systému primitivního evidenčního zápisu, ne-li dokonce písma. Ve Staré Evropě však nakonec „skutečně“ starověké státy nevznikly a těžiště civilizačního vývoje se přeneslo zpět na Přední východ a do Středomoří. O příčinách úpadku balkánské oblasti se dodnes vedou rozsáhlé diskuze. Nejspíše však šlo o kombinaci klimatické změny a vpádu indoevropských nájezdníků z černomořských stepí.

Zlaté „poklady“ z Varny a v menší míře i z jiných balkánských lokalit dokládají dominanci „Staré Evropy“ v soudobém světě.

Petr Juřina

Návštěvní kniha

Tento deník někteří návštěvníci minou bez povšimnutí, někteří s chutí zapíší svůj vzkaz. Vždyť potřebu zanechat podpis či stopu známe již z pravekých jeskyní. A my jsme za to rádi, neboť je to pro nás důležitá zpětná vazba. Dozvíme se, co Vás zaujalo, co se Vám nelíbilo, co vzbuzuje emoce, co Vás trápí... Ale, mezi námi, úplně nejráději máme pochvaly. Takže „můžeš kreslit, můžeš psát, ale listy netrhat“.

- KM-

Moc se mi to líbilo
Moc se mi líbilo zlato a milá paní.
Líbilo se mi AR modely a taky zlato.
Líbilo se mi zvedání cihel zlata.
Super výstava, moc mě to pobavilo 10/10
Jam může tak malá ciblička vážit?
To se mi moc líbilo
Super výstava, moc mě to bavilo 10/10
Hrozně se mi líbilo jak to bylo interaktivní
a nová expozice byla krásná.
Bylo to opravdu skvělé, určitě sem ještě půjdu.
Líbilo se mi rýžování zlata
a strašně moc informací.
Moderní, interaktivní, milá průvodkyně
odbornice Dana.
Bylo to supr, užil jsem si to.
Bylo to super, dal bych tomu 11/10.
Nejvíce se mi líbilo ražení mincí.
Líbilo se mi to 10 000/10
Žáci 5A, ZŠ Jílové
Děkujeme
V.G., Sokol Podolí

Krásná expozice zlata,
velmi zajímavé info o vzniku
zlatoborního města a překvapivě
zábavní AI aplikace.
Moc děkujeme za hezký zážitek.
B.V.

Děkujeme za krásnou
a poučnou výstavu, rádi
sem chodíme.
Standa a Jarmila
z Radlíka

Byli jsme velice překvapení,
jak se to tady změnilo.
T.

Děkujeme všem kteří výstavu
připravovali. Šmrnc tomu dává
i paní průvodkyně.
Super, díky!
V.T.
Tř. úč. Žáků 9D Jílovská,
Praha

Děkujeme za skvělý
program o archeologii
- skupina 4+5 třída.
ZŠ Davle

Velmi pěkné, milé prostředí
a velmi milé paní v pokladně.
Přeju mnoho úspěchů
a pokračování.
Děkujeme.
Miki a Ivan R.
Technické muzeum Praha

Nová expozice zlata je krásná,
k seznámení s ní jistě
nestačí jedna návštěva!
Jaromír K.

Všechny expozice jsou
krásné, strávili jsme zde
tři hodiny a ani jsme to
nevnímali...
Doporučíme všem známým!
Nimrovi

Děkujeme za krásný zážitek při návštěvě
muzea. Tramping je velice zdařilý a Ostrovský
klášter naprosto bez konkurence, je to velmi
pěkná expozice. Úplně největší zážitek máme
z nádherných vůní linoucích se celým muzeem.
Náhbera, děkujeme.
Manželé K., Moldava u Teplíc

Byla jsem tu s dětmi (6 a 9 let),
dvěma kluby & hodně jsme
si to tu užili - zejména
**INTERAKTIVNÍ EXPOZICE
TĚŽBY ZLATA**
z mého pohledu znamená velký posun.
Děkujeme, zase rádi přijdeme.
Jana N., Prosečnice

Moc pěkně zařízené, ty zářící
minerály byly brozně zajímavé.
Děkujeme za povedenou
prohlídku.
Gymnázium Písnice

Jezdíme sem často
a nyní jsme nadšené
novou instalací o zlatých
dolech a vůbec celým
vaším muzeem.
Je to pohlázení pro duši,
navíc i v adventním čase.
Děkujeme
V.G., Sokol Podolí

Úúúúžasné.
Vydrželi bychom v expozicích ještě mnoho
dalších hodin, takže musíme přijet ještě znovu,
abychom vše zhlédli. Supermoderní expozice,
rozpohybování v prostoru nikde jinde nemají.
Zde jsem viděl poprvé.
Pavel, Zbýšek

Děkuji za krásnou tramskou
výstavu, zazpomínala
jsem si na mládí.
T.S. Babočka

Děkuji za hezkou expozici zejména
o těžbě zlata, všechny výstavy jsou
v nádherném duchu a poutavě
představěny.
V.Š.

Krásná expozice i přednáška
o Svatojánských proudech.
Irena, Jiřina, Jana

Navštívili jsme vás po pár letech
a zaznamenali úžasný pokrok.
Moc se nám všechno líbilo.
Díky.
Vláda a Eva

Výstava o zlatě se moc povedla.
Pan doktor Morávek
by měl radost.
H.

Dámy a pánové, necht' započne plesová sezóna!

V našem muzejním depozitáři se skrývá řada fascinujících historických předmětů, které Vám připomenou plesovou sezónu minulých století. Každý z těchto kousků nese příběhy elegance, vkusu a prestiže své doby. Můžete nahlédnout do doby, kdy plesová sezóna byla vr-

cholem společenského života a móda odrážela postavení jednotlivců ve společnosti. Tyto předměty nejsou jen připomínkou dávných časů, ale i důkazem vysoké úrovně řemeslné práce a touhy po dokonalosti.

SECESNÍ KABELKA

Kabelka ve stylu secese, s jemně zdobenou rukojetí, je hezkým příkladem uměleckého stylu s přírodními tvary. Byla oblíbeným doplňkem na významných společenských událostech, kde podtrhovala umělecký vkus nositelky.

Pár dámských prstových rukavic

Pár bílých pletených rukavic, prstových, prodloužené nad zápěstí odrážejí svou dobu a přidávají nezaměnitelný historický šarm. Byly vyhledávaným doplňkem na formální události.

SKLENĚNÁ BROŽ MODRÉ BARVY

Brož z 20. století ve tvaru květiny s modrými kamínky a jemným kovovým rámem vytváří nezapomenutelný dojem. Tento kousek vynikal svou elegancí a moderním designem.

MOTÝLCI

Motýlci s ostrými rohy byly populární na obchodních a společenských příležitostech, přičemž jejich tvar a materiál odrážely formálnost události. Tento styl byl oblíbený mezi gentlemany v 20. a 30. letech 20. století.

VĚJÍŘ S ČERNÝMI PŮSTROSÍMI PERY

Luxusní vějíř z pštrosími pery byl oblíbený na formálních večírcích a plesech, kde přidával sofistikovanost a šarm. Byl symbolem prestiže a důležitým prvkem společenské etikety.

BÍLÝ SKLÁDACÍ VĚJÍŘ

Tento ručně malovaný vějíř s květinovými motivy byl oblíbený na počátku 20. století a symbolizoval romantismus a jemnost doby. Byl praktickým a módním doplňkem na letní dny a společenské akce.

CELODŘEVĚNÝ VĚJÍŘ

Tento vějíř z 20. století spojuje krásu řemeslné práce s osobním dotekem, kdy čítaly na lamelách odrážely myšlenky a umělecké vyjádření svého majitele. Byl nejen praktickým předmětem, ale i módním doplňkem vyjadřujícím osobnost.

Kočky z Kočky

Ráda bych Vám dnes představila dvě báječné členky našeho muzejního týmu – **Katku Tomáškovou** a **Hanku Smolovou**. Nejenže pracují v muzeu, Katka jako grafička a Hanka jako asistentka ředitelky (a troufám si říct, že mě mají docela rády), ale hlavně se podílejí na přípravě „mého“ časopisu Kočka muzejní. Bez nich by to prostě nešlo!

Katka je hlavní grafička a dává podobu našemu časopisu. A musím říct, že jí to jde náramně – podívejte se sami, jak je šikovná! Hanka zase pročítá všechny texty a chytá každou chybičku. Když se mi narodila kotátka, Kačka našla milující domov pro moje jediné černé kotě. A Hanka? Ta má doma hned tři kočky, takže moje kousky chápe s úsměvem.

Jsou to skvělé holky a úžasné parťačky – jsem ráda, že jsou tu s námi!

Hanka Smolová

HANKA

Pamatuješ si nějakou vtipnou chybu, která se v textu málem dostala ven?

Většina chyb jsou překlepy nebo chybějící čárky. Nejvíce mi v hlavě utkvěla věta k Velikonočnímu předvádění, na kterém měly prodávat hračky babičky ze dřeva.)

Který článek v Kočce muzejní tě nejvíce pobavil?

Asi nemám článek, který mě nejvíce pobavil, spíš bych řekla, která rubrika mě baví číst. To jsou nejvíce medailonky. Člověk některé kolegyně vidí tak trochu v jiném světle, i proto, že to píše samy o sobě.

Máš nějakou veselou historku z práce, kterou bys mohla sdílet?

Historek mám spoustu, ale sdílet se moc nedají :D Jsou momenty, které prostě přenést nejde. Ale studnici zábavy jsou návštěvy školních skupin. Když jsem se jednou děti po programu o textilu v minulosti zeptala, co si zapamatovaly, jejich první odpověď byla, že se barvilo čuráním. Je pak krásně vidět, co se v těch hlavičkách uchytlí nejvíce a v jaké formě.

Co tě přivedlo k práci v muzeu a jaké byly tvoje začátky jako edukátorky?

Přivedla mě kamarádka a kolegyně Danča. Zavolala mi, zda o někom nevím a já právě dala mladší dceru do školky, tak jsem se jí nabídka – práce v muzeu mě lákala.

Začátky byly na jednu stranu náročné. Po několika letech doma s dětmi to byl velký nezvyk, zároveň jsem byla nadšená. Příjemný a vstřícný kolektiv, s kterým byla a pořád je zábava. Učila jsem se nové věci, které mě bavily a v neposlední řadě – nebyla jsem doma :D

Co tě na práci asistentky nejvíce baví a jaký je tvůj běžný pracovní den?

Pořád se učím něco nového, to je pro mě vlastně velmi důležité. A můj běžný den? Ten začínám otevřením e-mailové schránky a pak už je to různé. Pro někoho nudné papírování mě ale baví. Zpestřením je pak výpomoc s programy pro školy. Hlavní pro mě je, že se nenudím, to by totiž můj vnitřní workoholik nezvládl!)

KATKA

Jak bys popsala svůj pracovní stůl? Je tam víc papírů nebo kočičích chlupů?

Po celém stole jsou rozestety papírky s poznámkami, některé popsané rychlými nápady, jiné s náčrty budoucích projektů. Tužky a barevné fixy se válejí v neuspořádaném, ale pro mě dokonale funkčním pořádku. Mezi tím vším se tu a tam objeví nějaký ten kočičí chlup, když mě Fifi přijde zkontrolovat, jestli opravdu poctivě pracuju :-). A samozřejmě nesmí chybět hrnek kafe a nějaká ta malá sovička!

Jak ses dostala k práci grafičky v muzeu a co tě na ní nejvíce baví?

Do muzea mě doporučila moje sestra, která jako tehdejší kastelánka hradu v Týnci nad Sázavou s muzeem spolupracovala.

Na práci miluju tu různorodost, každý projekt, výstava je jiný. S kolegyní Dančou děláme i vzdělávací programy, různé muzejní akce a tematické dílničky pro děti. Nejvíce miluju, když vidím usměvavé tvářičky dětí i dospělých, pak vím, že to má opravdu smysl.

Máš nějakou veselou historku z práce, kterou bys mohla sdílet?

Historek máme spoustu, jsme opravdu super parta, která při sobě drží a vždy si pomůžeme. Ale řekla bych, že hodně jich je nepublikovatelných :-).

Která část tvorby časopisu tě baví nejvíce?

Tvorba Kočky muzejní je proces, kdy musíme komunikovat, jsme ale skvělý tým a myslím, že nám spolupráce perfektně funguje. Já mám nejraději ten finální výsledek, když přijde „čerstvá“ Kočka z tiskárny. Ta vůně tiskařských barev mě asi nikdy neomrzí :-). Prvního listování časopisem se vždy trochu bojím, zda někde nenajdu nějakou chybu, ale když pak pozoruju návštěvníky, kteří si časopis prohlížejí, někde se zastaví, usmějou, tak je to pro mě ta největší pochvala.

Jak sis vybrala rodinu pro svoje černé kotě?

Když jsme hledali domov pro Fifynky kotátka, volba byla jasná – padla na mou nejlepší kamarádku Jozefínu a její rodinu – jsou známí svým velkým srdcem a ochotou pomáhat všem kočkám v okolí v nouzi. Jejich domov se stal útočištěm pro mnoho nalezených koček, a tak jsem věděla, že i Fifynky černé kotě bude v těch nejlepších rukách. Má kolem sebe smečku kočičích kamarádů, kteří mu dělají společnost a bydlí v krásném domě s velkou zahradou.

Tak vám holky moc děkuji, hezky jsme si spolu zamňoukaly.

Fifi

Katka Tomášková

Bohuslava Dostálová: Muzejnice tělem i duší

Bohuslava Dostálová telefonuje na úřadu v sedesátých letech.

Slávka Dostálová je jméno, které v našem muzeu nelze přeslechnout. Čtyřicet pět let oddané práce, hluboká láska k historii a nepřeborné znalosti jílovského regionu z ní udělaly skutečnou legendu mezi našimi zaměstnanci. Její vášeň pro muzeum byla vždy nakažlivá a její výklady dokázaly nadchnout každého, kdo k nám zavítal. I dnes, v zaslouženém důchodu, zůstává paní Dostálová věrnou součástí naší muzejní rodiny. Žije na dohled od muzea, pečlivě sleduje jeho dění a kdykoli je připravena přispět svými bohatými vědomostmi. Její příběh a vzpomínky na dlouhá léta strávená mezi expozicemi Vám přinášíme v následujícím rozhovoru.

Jak jste se dostala k práci v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy a co Vás na této práci nejvíce přitahovalo?

Do muzea jsem nastoupila v roce 1976, původně jen jako provizorní zaměstnání po mateřské dovolené. Hledala jsem práci blízko domova, protože s malými dětmi jsem nemohla dojíždět. Ani ve snu by mě nenapadlo, že mě to tak chytne a zůstanu tam až do roku 2021! Muzeum už tehdy mělo dlouhou historii. Muzeum bylo založeno soukromými nadšenci již v roce 1891. Ale první placený zaměstnanec, pan Miloš Zárybnický, tam začal pracovat už v roce 1962. Vedle něj se i nadále o muzeum starali také dobrovolníci, jako pan Kopecný a slečna Barvířová. V roce 1976 se uvolnilo místo, zpočátku jen na půl úvazku, a já jsem si řekla, že to zkusím. No a muzejnictví mě naprosto pohltilo. Pamatuji si, jak jsem jezdila po celé republice, sledovala výstavy, a když mě nějaká opravdu zaujala, hned jsem ji začala domlouvat i k nám do Jílového. Mívali jsme tehdy zhruba deset výstav

ročně, což na tak malý tým byl pořádný výkon! A víte, kolik nás tehdy bylo? Jen tři – ředitel, já a účetní. Postupně jsme ale rostli a přibyla paní Tějková, která se starala o sbírky. Byla to krásná doba, a i když to bylo někdy náročné, dělala jsem tu práci s láskou. Muzeum se mi stalo druhým domovem.

Zažila jste celkem osm ředitelů muzea. Jak se podle Vás muzeum během let změnilo pod jejich vedením?

Musím říct, že o muzeum se nesmírně zasloužil pan Josef Suchomel. Nebyl sice ředitelem, ale jako zaměstnanec měl obrovský podíl na rekonstrukci budovy muzea, která probíhala v 80. letech. Bylo to náročné období – celý areál prošel rozsáhlou přestavbou a pan Suchomel dohlížel na každou fázi stavby. Pamatuji si, jak jednou přinesl láhev červeného vína a s úsměvem říkal: „To máte na krvinky, abychom to všechno přežili.“ Sbírkové byly tehdy uloženy všude možné – na radnici, v obecním domě, dokonce i v hotelu Šindelář. Takže sjednotit je a dát muzeu novou podobu byla opravdu velká výzva.

Z ředitelů mám obzvlášť v paměti pana Otakara Vorla. Toho si nesmírně vážím a dodnes na něj nedám dopustit. Pracovně jsme si výborně rozuměli. Měl vynikající kontakty s ostatními muzei, a díky tomu jsme mohli získávat různé zajímavé výstavy. V muzeu po něm do dnes zůstaly stopy – ať už to jsou nápady, které uvedl do života, nebo věci, které tehdy zrealizoval. Každý ředitel přinesl do muzea něco svého, ale někteří z nich se mi vryli do srdce víc než jiní. Byla to krásná léta plná práce i radosti.

Co považujete za největší úspěch nebo milník muzea během Vaší dlouhé kariéry?

Za obrovský úspěch považuji to, že se nám po rekonstrukci podařilo přivést lidi zpátky do muzea a znovu je naučit k nám chodit. Po dlouhé přestávce, kdy bylo muzeum zavřené, to nebylo vůbec jednoduché. První výstava, kterou jsme po rekonstrukci otevřeli, byla o Národním divadle. Spolupracovala jsem

na ní s Janem Fremundem, který tehdy v muzeu pracoval, a bylo to opravdu krásné zahájení. Pak už se to rozběhlo. Vymýšlela jsem další a další výstavy, domlouvala spolupráce a snažila se, aby si návštěvníci pokaždé odnesli něco nového a zajímavého. Ta radost, když se na vernisáži sešel plný sál lidí, byla nepopsatelná. Muzeum se opět stalo živým místem, kde se setkávali lidé, kultura a historie. To pro mě bylo tím největším zado- stiučiněním.

Máte nějakou nezapomenutelnou vzpomínku, která se Vám vybaví, když se ohlédnete za svými lety v muzeu?

Jednou jsme měli výstavu s názvem Botičky a na tu nikdy nezapomenu. Ota Vorel tehdy najal aranžérku výloh ve snaze ušetřit mi práci. Nedopadlo to dobře, protože expozice historických předmětů je opravdu jiný obor a ta prezentace je zásadně odlišná. V tom čase se podařilo získat pro stálou spolupráci pana Jana Fremunda. Ten dříve pracoval jako realizátor a inscenátor Národního divadla a realizátor celé řady světových výstav. Honza se v té době přestěhoval do Luk pod Medníkem. Pracovně jsme si rozuměli a naše spolupráce společně s ředitelem Otou Vorlem vedla ke všem těm zajímavým výstavám, které k nám přivedly velké množství návštěvníků a učinily jílovské muzeum známým a populárním výletním místem.

A jako průvodkyně v Regionálním muzeu Jílové u Prahy.

Setkání po letech.

S Bohuslavou Dostálovou stojí bývalý ředitel našeho muzea Ing. Zbyněk Šimůnek a Ing. Otakar Vorel a zcela vpravo ředitel Hornického muzea PaedDr. Josef Velfl.

A pak tu byla výstava z Technického muzea v Brně. Když jsme ji přivezli, zjistili jsme, že se vejde jen do jedné místnosti a my měli k dispozici volné dvě. Hned jsem musela přemýšlet, čím to doplníme, aby to nebylo chudé. Nakonec se mi podařilo sehnat krásné fotografie, které výstavu perfektně doplnily. Za Oty Vorla neexistovalo, že by se příprava výstavy protahovala – muselo být vše hotové během týdne. Byla jsem doslova všechno v jednom – produkční, výstavařka, průvodkyně. Ale mě ta práce nesmírně bavila. Děla-la jsem ji srdcem, a i když to někdy bylo náročné, nikdy jsem nechtěla do důchodu. Dnes to říkám i svým vnoučatům – v každé práci si najdete to, co vás těší. Pak se vám bude všechno dělat lépe.

Jaké byly vztahy mezi Vámi a návštěvníky? Pamatujete si nějaké výjimečné setkání s návštěvníky, které Vás obzvláště zasáhlo?

Vždycky jsme se snažili, aby se návštěvníci k nám vraceli často, rádi a s úsměvem. Vymýšleli jsme různé akce, které by je zaujaly. Pamatuji si třeba soutěž o nejlepší vánočku – to byl nápad, který měl opravdu velký úspěch. Lidé nosili své vánočky a porota ochutnávala a hodnotila. Nakonec vyhrála malá holčička a ta její radost byla k nezaplacení. Naše muzeum mělo mezi návštěvníky obrovskou oblibu. Dokonce k nám jezdili „na kukandu“ i pracovníci z jiných muzeí, třeba z Roztok u Prahy, kde tehdy měli novou ředitelku. Hledali u nás inspiraci, protože jílovské muzeum bylo opravdu populární. Nikdy jsme neměli problém s návštěvností, spíš naopak. Lidé k nám rádi chodili, a já jsem byla šťastná, že se nám daří vytvářet takové prostředí, kam se chtějí vracet. Tohle vědomí mě vždycky naplňovalo radostí a dodávalo mi energii pro další práci.

Zažila jste mnoho různých výstav a expozic. Která z nich Vám osobně nejvíce utkvěla v paměti a proč?

Jednou z výstav, na kterou si často vzpomenu, byla výstava Erby. To byla velká záležitost Miloše Zárbynického. Kolem muzea tehdy založil erbovní společnost, která dokonce vydávala i vlastní katalog. Byla to krásná, jedinečná výstava, která měla svůj zvláštní půvab. Ale musím říct, že jsem milovala úplně všechny výstavy, které jsme dělali. Každou z nich jsem připravovala s láskou a nadšením. Byla jsem obrovský fanda do muzejní práce a každou výstavu jsem si doslova užívala. Ať už to byla malá expozice nebo větší projekt, vždycky mě těšilo vidět, jak lidé přicházejí, prohlížejí si exponáty a odcházejí spokojeni.

Ráda vzpomínám na výstavu originálů komiksových kreseb pana Káji Saudka. Tento skvělý český kreslíř filmových kreseb a komiksů byl od sedmdesátých let v nemilosti minulého politického režimu. Pak se mu podařilo prorazit ve slovenské televizi v pořadu Okna vesmíru do-kořán s astrofyzikem Dr. Jiřím Grygarem, jehož přednášky krásně ilustroval. Pořad měl velikou diváckou odezvu. Těto skulinky se mi podařilo využít a s panem Saudkem jsme v jílovském muzeu uspořádali velikou výstavu jeho originálních kreseb.

Co byste dnes poradila mladým lidem, kteří by se chtěli vydat na dráhu muzejnictví?

Mladým lidem bych řekla jedno – věnujte se muzejnictví. Ale jen tehdy, když Vás ta práce opravdu bude bavit. Tule práci musíte dělat srdcem, jinak nemá smysl. Viděla jsem to na sobě, ale i na lidech z jiných muzeí.

Třeba si vzpomínám na paní Milušku z muzea v Mělníku. Spolupracovaly jsme na výstavě o kočárcích, a to byla radost! Když máte kolem sebe lidi, kteří to dělají s láskou, všechno jde snáz a má to smysl. Proto říkám – dělejte to, jen pokud Vás to opravdu těší, protože jedině tak můžete něco hezkého vytvořit.

Závěr:

„Čas prchá, jako stará mrcha,“ říkávala jsem si. Ani jsem nevěřila, že v muzeu pracuji už 45 let, ale když jsem to spočítala, byla to pravda. Jeden celý život! Skončila jsem, když mi bylo 82 let, a věřte, že to nebylo snadné. Ale vše jednou končí.

Jílovské muzeum bylo po všechny ty roky mým druhým domovem.

Dnes jsem doma, ale pořád si nacházím, co mě těší. Ráda čtu, sleduji novinky, poslouchám rádio. Největší radost mi dělají moje vnoučata – jsou sice trochu divoká, ale zví-dává. A to je nejdůležitější. Ať už v muzeu, nebo v životě, důležité je chtít vědět víc a mít radost z toho, co děláme.

OKÉNKO ŘEDITELKY:

Moje vzpomínka na paní Dostálovou

Paní Bohuslavu Dostálovou jsem poznala hned v lednu roku 2016, kdy jsem nastoupila do muzea. Byla to zvědavost na obou stranách – kdopak to teď povede „to její“ milované muzeum? Paní Dostálová, která zažila osm ředitelů, na mě jistě měla své měřítko. Doufám, že jsem u ní obstála a že je se mnou spokojená. Já s ní totiž byla velmi spokojená. Pro mě je paní Dostálová opravdová „studnice vědomostí“. Kolikrát v muzeu zaznělo: „Zeptejte se paní Dostálové, to ví jenom ona!“ A vždy měla odpověď. Byla také perfektní volbou pro ty nejnáročnější a nejzvědavější skupiny návštěvníků – uměla je zaujmout, nadchnout a uspokojit svými hlubokými znalostmi. Jedna moje osobní vzpomínka mi vždy vykouzlí úsměv na tváři. Do muzea jí občas chodily vzkazy od občanů města nebo jejich známých. Jedna obálka byla nadepsaná „sl. Dostálová“. Říkala jsem si: „Proč ji někdo oslovuje slečna? Je to snad vtipálek, nebo snad dávná láska z mládí?“ Až pak jsem pochopila, že jde o zkratku jejího křestního jména – Slávka Dostálová. Obdivuji na ní, že i přes mnohé změny, které muzeum v posledních letech zažilo, dokázala, ač konzervativní muzejnice, přijmout novoty – i když možná ne vždy s nadšením. Z celého rozhovoru s paní Dostálovou pro mě však nejvíce vyznívá podstata práce v muzejnictví: když něco děláte, musíte to dělat srdcem. A to je přesně to, co paní Dostálová ztělesňuje.

Šárka Juřinová

Navštivte Návštěvnické centrum České národní banky!

V listopadu 2024 jsme měli tu čest hostit teambuilding zaměstnanců Návštěvnického centra České národní banky (ČNB) právě u nás v muzeu. Tento den byl plný školení a inspirativních přednášek, které vyvrcholily prohlídkou naší expozice Zlata, jež se setkala s velkým uznáním našich hostů. Návštěva nás potěšila o to více, že máme od ČNB zapůjčenou kopii druhé největší zlaté mince na světě. Tato unikátní mince, nerozeznatelná od originálu, je vystavena ve vestibulu našeho muzea a je k vidění pro veřejnost už jen do konce letošního března!

A protože společný zájem o zlatý kov spojuje naše vazby s Českou národní bankou, rozhodli jsme se ještě před Vánoci na oplátku navštívit Návštěvnické centrum ČNB a nebyli jsme zklamáni. Centrum nabízí poutavou expozici "Lidé a peníze", která je umístěna v původním historickém trezoru Živnostenské banky a zvědavý návštěvník se v ní může dozvědět vše o české a československé měnové historii a centrálním bankovníctví v mezinárodním kontextu.

Víte například, že mezi návrhy názvu naší měny figurovali v roce 1919 i názvy sokol, hrívna nebo řepa? Nakonec však s přehledem zvítězil tradiční název koruna.

Největším lákadlem centra je možnost zhlédnout unikátní vysokohmotnostní zlatou minci o nominální hodnotě 100 000 Kč, která je největší zlatou mincí v Evropě a druhou největší na světě. Tato mince byla vydána v roce 2019 k příležitosti 100. výročí vzniku československé měny a je skutečným skvostem v expozici. A jak už je výše uvedeno, právě kopii této mince máme zapůjčenou u nás v muzeu. Na oplátku jsme Návštěvnickému centru ČNB za-

Největší zlatá mince v Evropě.

půjčili naše sbírkové předměty spojené s těžbou zlata, které jsou umístěné ve vitrině.

Další část prohlídkové trasy nabízí interaktivní prvky, dobové artefakty a multimediální prezentace, které Vás provedou vznikem a vývojem peněz a finančního systému, včetně ochranných prvků bankovek. Audiovizuální programy Vám umožní hlouběji proniknout do tématu a pochopit jeho souvislosti. Můžeme si zahrát na guvernéra banky, regulovat inflaci, vydávat prohlášení – naštěstí vše na zkoušku, tudíž nehrozí zhroutilí naší ekonomiky ☺.

Návštěvnické centrum ČNB je místem, kde se historie peněz stává živou a přístupnou pro každého. Doporučujeme všem, kdo mají zájem o finanční historii nebo ekonomiku, aby si nenechali ujít tuto jedinečnou expozici. Expozice je zábavná a poučná i pro děti, které si mohou plnit úkoly v pracovním sešitě, hledat skryté pro peníze, nebo se naučit rozpoznávat padělané bankovky.

Navíc je vstup zcela zdarma.

- ŠJ-

A její přesná kopie vystavená ve vestibulu našeho muzea.

Joe Hazard od Zlaté řeky Sázavy

Joe Hazard

Bylo nám dvanáct let a paní učitelka nás vzala na celodenní výlet do kaňonu Sázavy, na Posázavskou stezku. Došli jsme i na místo, kde byla u řeky malá oblázková pláž plná prázdných škeblí. Začali jsme je do Sázavy házet a postupně náš houf rozjívených pubertáků přešel na kameny všech možných velikostí. Když tu na protějším břehu vyběhl z dřevěného srubu starý pán a se zvednutou rukou na nás křičel, ať toho hned necháme! Učitelka zavelela a pakovali jsme se...

O nějaké ty roky později jsem na stejnou pláž, jen už víc zarostlou, přišel znovu. A schválně vyhlížel přes řeku, jestli starého pána před jeho „kanadským“ srubem uvidím. Nikdo na srubu nebyl...

Pouštím si na Youtube archivní dokument Trampská trilogie z počátku devadesátých let a z množství dnes již nežijících trampských osobností, které vzpomínaly na svá nejkrásnější trampská léta, mě zaujal starý prošedivělý stíhlý tramp s vizáží pistolníka, ostrých rysů. Stál na břehu Zlaté řeky Sázavy a tichým melodickým hlasem nad její hladinou pronášel své vyznání, řeče věnované. V titulku pod ním bylo napsáno jméno: JOSEF ECHTNER - JOE HAZARD. Pasáž s jeho vyznáním jsem si pustil několikrát za sebou a nakonec jsem si v duchu řekl: „Ty se mi líbíš, o tobě si zjistím víc...“, ačkoliv mi bylo jasné, že sympatický „pistolník“ v kostkované černočervené košili, kožené vestě se šerifskou hvězdou a ve stetosnu, už na svoji řeku vzpomíná ve věčných prériích...

Sedíme s kamarádem Karlem na jeho dřevěné chajdě Arroyo, a pod námi zpívá roz-

vodněná Zlatá řeka, osvobozená od žlutých plastových kánoí z vodácké půjčovny. Bavíme se o všem možném, jak už to tak bývá. Když tu Karel zavzpomíná, jak k nim přišel Hazard a...

„Myslíš Joe Hazarda?“ přerušil jsem ho neslušně otázkou.

Po kladné odpovědi jsem se rozpovídal o tom, jaký dobrý dojem na mě nechal v té trilogii a pronesl přání, že bych se o něm chtěl dozvědět víc. Karel se na chvíli zadumal a pak mě velice potěšil oznámením, že má Hazardovu trampskou kroniku z války i po válce a že mi ji teda půjčí.

V době války byl Joe Hazard (s kytarou) kapelníkem Hazard campu, se kterou v roce 1942 vyhrál v Lucerně prestižní pohár týdeníku Ahoj.

Čtu si v kronice, prohlížím vlepené fotografie, zvadla a dvoujazyčné pozvánky na trampské koncerty vytištěné německy a česky z dob, kdy se naši části Československa muselo říkat Böhmen und Mähren. Z řádků v kronice se lze dočíst o tom, jak Joe skládal písně a celý život snil a kolem sebe vytvářel „svoji vlastní malou“ Kanadu v kaňonu Sázavy pod Medníkem na srubu Carribo.

V roce 1929 mi bylo sedmáct let. Rozhodl jsem se zařídit si pas, protože jsem toužil po Francii. Musel jsem mít souhlas divizního vojenského velitele v Klatovech, podle příslušnosti otce. Vyrazil jsem ve čtvrtek na stopa a na Plzeňské v obchodě, kde jsem si na cestu kupoval pražené žito, potkal jsem se s trampem z Poděbrad z osady Niž. Novgorod a slíbil mi, že přijedu v sobotu na potlach do jejich stanového tábora u Labe pod Kolínem v místě zvaném Sahara. S usárnou a s kytarou

dorazil jsem do Klatov odpoledne. Povolení jsem dostal, ale jen na ¼ roku než půjdu k odvodům. Za povolení chtěl kapitán zahrát, tak jsem to nasadil! V sobotu jsem vyrazil na Saharu. Poslední stop mne vysadil za Poděbrady na křižovatce Jičín–Kolín. Za tmy jsem došel k Labi, uložil se v lesíku asi jeden km od tábora. Probudil mne kluk z osady a do rána jsme třískali do kytár. Rekl jsem jim o Jamboree v Hradci. Vnutil se mi greenhorn Maraboo, který se mnou šel potom na stopa do Hradce. Tam jsem se dozvěděl o plánu Velkého tahu na Podkarpatskou Rus. Já a Maraboo jsme se přidali. Maraboo se mnou dojel až do Bratislavy, kde zmizel s mým jídlem a vypůjčenými penězi. Zbyla mi stovka a úhledně složená dvacetikoruna v kapsičce košile. Cestou dál jsem si koupil koně za 80 Kč od cikána a pak ho zase na poloninách prodal. Ubáňel jsem k Podkarpatské Rusi a netušil, že v Trampu volá za mnou tatínek inzerátem: „Pepíku, vrať se!“

Závěrečných dvacet let svého života Joe Hazard prožil ve svém „kanadském“ srubu, ze kterého se vzdaloval jednou do měsíce pro duchod do Prahy a každý čtvrtek k Holubům do Luk pod Medníkem na sleziny Čtvrťkařů. Do věčných prérií odešel 27. prosince 1994 ve věku 82 let a jeho popel byl uložen na břehu jeho řeky. Tak, jak si to přál v závěru své nejznámější písničky *Jen ty má Sázavo*:

**Sázavo, až budu umírat
na břehu tvým bych chtěl
navždy spát**

Vzácná kronika Joe Hazarda byla v loňském roce věnována našemu muzeu.

V kronice nacházím fotografie Hazardova srubu Carribo a je mi hodně povědomý, a když o něco později přicházím ke kopřivami a křovím zarostlé loučce s kdysi kamenitou pláží a koukám na protější břeh, spojeně kývu hlavou a počítám. Ano, je to tak. Po víc jak třech desítkách let zjišťuji, kdo to tehdy bránil svoji milovanou řeku před partou rozjívených začínajících pubertáků...

Michael Antony

Křest knihy STOLETÍ POSÁZAVSKÉ STEZKY

Autoři jednotlivých kapitol těsně před košem bublinek.

Jedna z neznámějších turistických stezek u nás, půvabná a romantická Posázavská stezka, díky které jsou od roku 1920 zpřístupněny nejkrásnější partie kaňonu Sázavy pod kopcem Medníků, se konečně dočkala knižního zpracování v podobě obsáhlé knihy nazvané Století Posázavské stezky.

Jejím vydavatelem je Regionální muzeum v Jílovém u Prahy a editorem Václav Šmerák ze spolku Mezi řekami. Najdete v ní 400 současných i historických fotografií (mnohé z nich jsou publikovány poprvé) z archívu a sbírek našeho muzea, Národního muzea, spolku Mezi řekami, Blanky Reichardtové, Vojtěcha Pavelčíka, Jožky Novotného, Michala Kupsy, Zdeňka Proška a Tomáše Johánka. Kniha je rozdělena na jedenáct tematických kapitol:

Prehistorická Posázavská stezka /
Václav Šmerák

Jak šel čas na Posázavské stezce /
Zdeňk Jirásek

Počátky Posázavské stezky / Zdeňk Jirásek
Střípky z historie Posázavské stezky /
Michael Antony – Tony

Tajemství zlaté řeky Sázavy aneb jak si naplnit kapsy zlatem / Šárka Juřinová

Za romantikou Posázavského pacifiku /
Michael Antony – Tony

Předválečný tramping a tramské osady na Zlaté řece / Martin Maršálek

Zajímavosti a unikáty na trase Posázavského pacifiku / Václav Šmerák

Jen se dívejme, prosím / Jakub Harsa

Pracovně-výchovný tábor Hradištka/Břežany / Tomáš Zouzal

Vilda Jakš – boxer a tramp z Posázaví /
Michael Antony – Tony

Křest knihy spojený s videoprojekcí se uskutečnil ve středu 11. prosince v sále příjemně zaplněné konírny za účasti autorů jednotlivých kapitol a většiny dalších spolupracovníků. O písničky věnované jak Sázavě, tak i z repertoáru známé skupiny Pacifik, se postarali její členové Helena Maršálková a Jiří Mašek. Knihu pak s přáním úspěchu pokřtil předseda Okrašlovacího spolku Jílové u Prahy Vojtěch Ptáček.

-MAT-

Helena Maršálková a Jiří Mašek

Na začátku našeho putování se vrátíme v čase. Druhou polovinu 19. století a zejména jeho konec provází v Čechách obrovské národní vzepětí. Zájem o historii podněcuje i vlastivědné výlety...

...roku 1900 vyrazí z Prahy-Vršovic směrem na Vrané a dál na Píkovice parní lokomotiva s několika vagóny. Jede po nové trati, později nazvané Posázavský pacifik. Z oken vláčku se naskytá fantaskní pohled do rozervaného kaňonu řeky Sázavy, jak z dob Divokého západu. Ožívají románové i skutečné postavy Buffalo Bill, Butch Cassidy, Calamity Jane, George Armstrong Custer a další.

Kniha Století Posázavské stezky je v prodeji v pokladně našeho muzea a její cena je 350 Kč.

Cesta do muzea hledáčkem fotoaparátu

Město Jílové u Prahy leží v malebné posázavské krajině. Pokud tedy spojíte návštěvu našeho muzea s pěším výletem, jistě neprohloupíte, a to v každém ročním období. Navíc možnost kudy k nám jít se nabízí celá řada

– přímo od řeky Sázavy, z vyhlídky na Třeštiboku, z rozhledny na Pepři nebo od Požárských lesů...

Na fotografiích je zachycena letošní lednová cesta k muzeu, a to od Borku přes Boží skálu

a pokud nám do redakce i Vy pošlete mailem na kocka@muzeumjilove.cz své fotografie z vaší cesty k nám, budeme jen rádi.

Foto: Michael Antony

Knihy nejen pro kočku

Před Vánoci každoročně vychází nové knihy a letos tomu nebylo jinak. Moje tlapy na ně nedočkavě čekaly, protože všechny ty nové krásné voňavé knihy se věnují mému rodnému kraji a nyní se o ně (o knížky, ne o tlapy) podělím i s Vámi. A samozřejmě jsou tyto knihy k dispozici v pokladně našeho muzea.

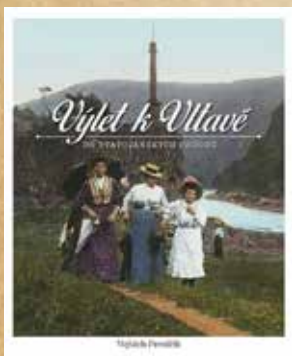
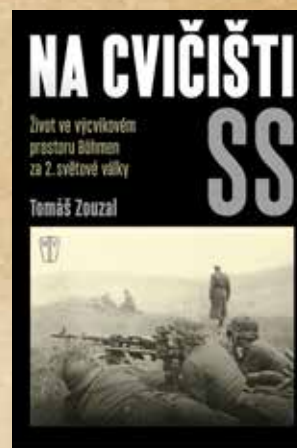
Fifi

NA CVIČIŠTI SS

Tomáš Zouzal

Mezi Benešovem, řekou Sázavou a Sedlčany se za 2. světové války nacházela největší základna Waffen-SS v Evropě – vojenský výcvikový prostor Böhmen. Aby mohl vzniknout, musely desetitisíce zde žijících Čechů opustit své domovy a majetek jim vyvlastnila Velkoněmecká říše. Přesto jich mnoho na cvičišti zůstalo a stali se zaměstnanci SS. Zabrané území se krok za krokem proměňovalo v intenzivně využívaný vojenský újezd, a když chyběly pracovní síly k jeho budování, byli sem na výstavbu deportováni vězni koncentračních i jiných táborů. Kniha líčí pestrou historii cvičiště včetně příběhů lidí, kteří se v něm ocitli.

Vydáno: 2024, Naše vojsko, cena 400 Kč

VÝLET K VLTAVĚ DO SVATOJÁNSKÝCH PROUDŮ

Vojtěch Pavelčík

Výpravná obrazová populárně naučná kniha Výlet k Vltavě do Svatojánských proudů se věnuje historii vltavské partie nedaleko Prahy známé jako Svatojánské proudy. Popisuje částečně zaniklou krajinu odpradávná obávanou vltavskými plavci a později milovanou romantiky, trampy i mnoha Pražany jako oblíbené výletní místo. Jde o publikaci s množstvím doposud nepublikovaných materiálů a fotografií z řady soukromých sbírek i ze sbírek mnoha archivů, muzeí a dalších institucí.

Vydáno: 2024, Vojtěch Pavelčík, cena 690 Kč

STOLETÍ POSÁZAVSKÉ STEZKY

Václav Šmerák, Šárka Juřinová, Michael Antony, Zdeněk Jirásek, Tomáš Zouzal, Martin Maršálek, Jakub Harsa

Jedna z neznámějších turistických stezek u nás, půvabná a romantická Posázavská stezka, díky které jsou od roku 1920 zpřístupněny nejkrásnější partie kaňonu Sázavy pod kopcem Medník, se konečně dočkala knižního zpracování...

Více o knize si můžete přečíst na straně 26.

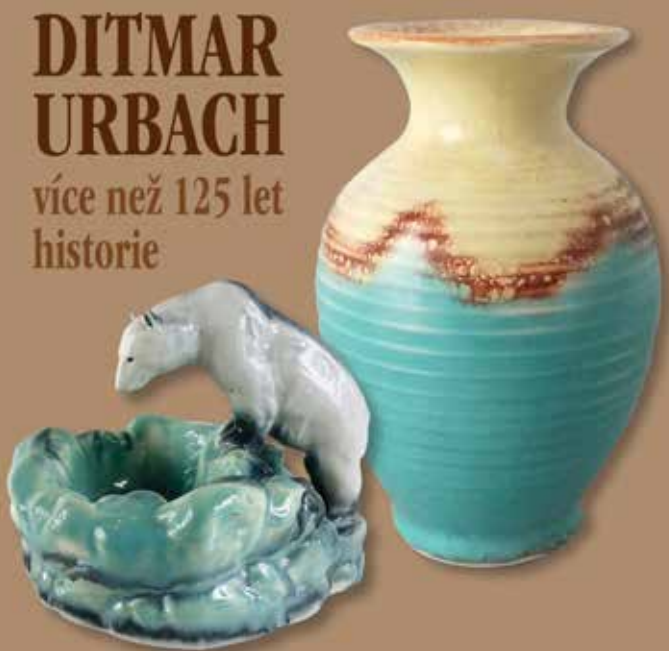
Vydáno: 2024, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, 350 Kč

REGIONÁLNÍ MUZEUM V JÍLOVÉM U PRAHY
VÁS ZVE NA VÝSTAVU

DITMAR URBACH

více než 125 let historie

SBĚRATELSKÁ VÝSTAVA | 14. 1. – 8. 6. 2025

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy | Více informací na www.muzeumjilove.cz
Středočeský kraj | Střední Čechy
Museum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátek)
ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hod.
ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hod.

REGIONÁLNÍ MUZEUM V JÍLOVÉM U PRAHY
VÁS SRDEČNĚ ZVE NA VÝSTAVU

MOZEK V AKCI

(NETECHTE SE OKLAMAT)

OD 15.3. DO 24.5.
Slavnostní vernisáž k výstavě proběhne v sobotu 15. 3. od 14:00

NATIONAL GEOGRAPHIC

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy | Více informací na www.muzeumjilove.cz
Středočeský kraj | Střední Čechy
Museum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátek)
ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hod.
ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hod.